KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 21.6.2007
KOM(2007) 350 v konečném znění

2007/0123 (AVC)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o podpisu Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé jménem Evropského společenství

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY A KOMISE

o uzavření Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé

(předložené Komisí)

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. Přiložené dva návrhy představují právní nástroje k podpisu a uzavření Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropským společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora, dále jen Černá Hora, na straně druhé: i) návrh rozhodnutí Rady o podpisu dohody, ii) návrh rozhodnutí Rady a Komise o uzavření dohody.

2. Komise předložila v dubnu 2005 zprávu o proveditelnosti dohody o stabilizaci a přidružení se Srbskem a Černou Horou[1]. Jejím závěrem je, že Srbsko a Černá Hora jsou dostatečně připraveny jednat o dohodě o stabilizaci a přidružení. Rada se dne 3. října 2005 rozhodla zmocnit Komisi k vyjednání dohody o stabilizaci a přidružení se Srbskem a Černou Horou. Vyjednávání dohody o stabilizaci a přidružení se Srbskem a Černou Horou bylo zahájeno dne 10. října 2005.

3. Po referendu v květnu 2006 přijal černohorský parlament dne 3. června 2006 prohlášení o nezávislosti a Republika Černá Hora vystoupila ze Státního svazu Srbska a Černé Hory. V důsledku toho byly pro Černou Horu dne 24. července 2006 přijaty nové směrnice pro vyjednávání a vyjednávání byla znovu zahájena dne 25. září 2006. Tato vyjednávání byla ukončena dne 1. prosince 2006 a po konzultacích s členskými státy EU byly výsledky vyjednávání dohody o stabilizaci a přidružení parafovány v Podgorici dne 15. března 2007.

4. Dohoda o stabilizaci a přidružení se zaměřuje na tyto základní prvky:

   – ustanovení o politickém dialogu s Černou Horou,

   – ustanovení o posílené regionální spolupráci včetně případného vzniku zón volného obchodu mezi zeměmi regionu,

   – případné zřízení zóny volného obchodu mezi Společenstvím a Černou Horou do pěti let od vstupu uvedené dohody v platnost,

   – úprava pohybu pracovníků, svobody usazování, poskytování služeb, běžných plateb a pohybu kapitálu,

   – závazek Černé Hory sblížit své právní předpisy s předpisy ES, zejména v hlavních oblastech vnitřního trhu,

   – úprava spolupráce s Černou Horou v řadě oblastí, včetně spravedlnosti, svobody a bezpečnosti,

   – ustanovení o zřízení Rady pro stabilizaci a přidružení, která dohlíží na uplatňování dohody, Výboru pro stabilizaci a přidružení a Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení.

[1] KOM (2005) 476 v konečném znění ze dne 12. dubna 2005.

5. Komise žádá Radu, aby s konečnou platností schválila výsledky vyjednávání, která probíhala za intenzivních konzultací se zvláštním výborem zřízeným pro tento účel (COWEB), a aby zahájila postupy vedoucí k podpisu a uzavření této dohody na základě dvou přiložených návrhů.

6. Postupy vedoucí k podpisu a uzavření dohody se pro dvě Evropská společenství liší (Evropské společenství a Evropské společenství pro atomovou energii):

   a) pokud jde o podpis, první věta první odrážky čl. 300 odst. 2 Smlouvy o ES stanoví, že uzavření dohody jménem Evropského společenství musí být předmětem samostatného rozhodnutí Rady; Smlouva o ESAE žádný podobný požadavek neobsahuje;

   b) pokud jde o uzavření dohody:

   – Rada uzavírá dohodu jménem Evropského společenství poté, co obdrží souhlas Evropského parlamentu, na základě článku 310 Smlouvy.

   – Rada schvaluje dohodu jménem Evropského společenství pro atomovou energii podle čl. 101 odst. 2 Smlouvy o ESAE a dohodu poté uzavírá Komise.

7. V souladu s výše uvedenými skutečnostmi žádá Komise Radu, aby i) rozhodla o podpisu dohody jménem Evropského společenství a ii) uzavřela dohodu jménem Evropského společenství a dala souhlas k jejímu uzavření za Euratom.

   Ratifikace všemi členskými státy je nezbytná podmínka pro vstup v platnost uvedené dohody.

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o podpisu Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé jménem Evropského společenství

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 310 ve spojení s první větou prvního pododstavce čl. 300 odst. 2 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise[2],

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Vyjednávání s Republikou Černá Hora o Dohodě o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé byla ukončena.

(2) Obchodní ustanovení obsažená v této dohodě mají výjimečnou povahu, která je spojena s politikou prováděnou v rámci procesu stabilizace a přidružení, a nezakládají pro Evropskou unii žádný precedens v obchodní politice Společenství s ohledem na jiné třetí země než země západního Balkánu.

(3) S výhradou možného uzavření k pozdějšímu datu by se proto dohoda parafovaná dne 15. března 2007 měla jménem Evropského společenství podepsat,

[2] Úř. věst. C […], […], s. […].

ROZHODLA TAKTO:

Jediný článek

S výhradou možného uzavření k pozdějšímu datu je předseda Rady oprávněn jmenovat osoby zmocněné podepsat jménem Evropského Společenství Dohodu o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé.

V Bruselu,

Jménem Rady
předseda

2007/0123 (AVC)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY A KOMISE

o uzavření Dohody o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé

RADA EVROPSKÉ UNIE,
KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 310 ve spojení s poslední větou prvního pododstavce čl. 300 odst. 2 a druhým pododstavcem čl. 300 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii, a zejména na druhý odstavec článku 101 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na souhlas Evropského parlamentu[3],

s ohledem na schválení Rady udělené na základě článku 101 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Republikou Černá Hora na straně druhé byla jménem Evropského společenství podepsána v [Bruselu / Lucemburku] dne… 2007 s výhradou možného uzavření k pozdějšímu datu, v souladu s rozhodnutím Rady č…./ES ze dne … [4].

(2) Obchodní ustanovení obsažená v této dohodě mají výjimečnou povahu, která je spojena s politikou prováděnou v rámci procesu stabilizace a přidružení, a nezakládají pro Evropskou unii žádný precedent, pokud jde o obchodní politiku Společenství vůči jiným třetím zemím, než jsou země západního Balkánu.

(3) Tato dohoda by měla být schválena,

---

[3] Úř. věst. C […], […], s. […].
[4] Úř. věst. C […], […], s. […].

ROZHODLY TAKTO:

Článek 1

Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé, přílohy a protokoly k ní připojené, stejně jako společná prohlášení a prohlášení Společenství připojená k závěrečnému aktu, se jménem Evropského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii schvalují.

Dokumenty uvedené v prvním odstavci se připojují k tomuto rozhodnutí.

Článek 2

1. Postoj, který má Společenství zaujmout v Radě pro stabilizaci a přidružení a ve Výboru pro stabilizaci a přidružení, pokud tento výbor jedná na základě zmocnění Rady pro stabilizaci a přidružení, stanoví v souladu s příslušnými ustanoveními Smluv Rada na návrh Komise, nebo případně Komise.

2. Radě stabilizace a přidružení předsedá v souladu s článkem 120 dohody o stabilizaci a přidružení předseda Rady. Výboru pro stabilizaci a přidružení předsedá v souladu s jeho jednacím řádem zástupce Komise.

3. Rozhodnutí zveřejnit rozhodnutí Rady pro stabilizaci a přidružení a Výboru pro stabilizaci a přidružení v *Úředním věstníku Evropských společenství* přijímají případ od případu Rada nebo Komise.

Článek 3

Předseda Rady je oprávněn jmenovat osoby zmocněné uložit jménem Evropského společenství schvalovací akt uvedený v článku 138 dohody. Předseda Komise uloží uvedený schvalovací akt jménem Evropského společenství pro atomovou energii.

V Bruselu,

Jménem Rady	*Za Komisi*
předseda	*předseda*

PŘÍLOHA

DOHODA O STABILIZACI A PŘIDRUŽENÍ
mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora

DOHODA O STABILIZACI A PŘIDRUŽENÍ
mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora

BELGICKÉ KRÁLOVSTVÍ,

BULHARSKÁ REPUBLIKA,

ČESKÁ REPUBLIKA,

DÁNSKÉ KRÁLOVSTVÍ,

SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO,

ESTONSKÁ REPUBLIKA,

ŘECKÁ REPUBLIKA,

ŠPANĚLSKÉ KRÁLOVSTVÍ,

FRANCOUZSKÁ REPUBLIKA,

IRSKO,

ITALSKÁ REPUBLIKA,

KYPERSKÁ REPUBLIKA,

LOTYŠSKÁ REPUBLIKA,

LITEVSKÁ REPUBLIKA,

LUCEMBURSKÉ VELKOVÉVODSTVÍ,

MAĎARSKÁ REPUBLIKA,

REPUBLIKA MALTA,

NIZOZEMSKÉ KRÁLOVSTVÍ,

RAKOUSKÁ REPUBLIKA,

POLSKÁ REPUBLIKA,

PORTUGALSKÁ REPUBLIKA,

RUMUNSKO,

SLOVINSKÁ REPUBLIKA,

SLOVENSKÁ REPUBLIKA,

FINSKÁ REPUBLIKA,

ŠVÉDSKÉ KRÁLOVSTVÍ,

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA,

Smluvní strany Smlouvy o založení Evropského společenství, Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii a Smlouvy o Evropské unii, dále jen „členské státy“, a

EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ a EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ PRO ATOMOVOU ENERGII,

dále jen „Společenství“,

na jedné straně a

REPUBLIKA ČERNÁ HORA, dále jen „Černá Hora“, na straně druhé

S OHLEDEM na pevné svazky mezi stranami a hodnotami, které sdílejí, na přání posílit tyto svazky a zavést úzké a trvalé vztahy založené na vzájemnosti a společném zájmu, které by měly umožnit Černé Hoře dále posílit a rozšířit vztahy se Společenstvím,

S OHLEDEM na význam této dohody v rámci procesu stabilizace a přidružení se zeměmi jihovýchodní Evropy při zavádění a konsolidaci stabilního evropského řádu založeného na spolupráci, jehož pilířem je Evropská unie, jakož i v rámci Paktu stability,

VZHLEDEM K připravenosti Evropské unie integrovat Černou Horu v co největší možné míře do hlavního politického a hospodářského proudu Evropy, jeho status jako možného kandidáta členství v EU na základě Smlouvy o Evropské unii, a splnění kritérií, která definovala Evropská rada v červnu 1993 s výhradou úspěšného provádění této dohody, zejména s ohledem na regionální spolupráci,

S OHLEDEM na evropské partnerství, které stanovuje priority na opatření na podporu úsilí této země o přiblížení se k Evropské unii,

S OHLEDEM na závazek stran přispívat všemi prostředky k politické, hospodářské a institucionální stabilizaci v Černé Hoře i v celé oblasti prostřednictvím rozvoje občanské společnosti a demokratizace, budování institucí a reformy veřejné správy, regionální obchodní integrace a posílení hospodářské spolupráce, spolupráce v celé řadě oblastí, zejména v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti, posílení vnitrostátní a regionální bezpečnosti,

S OHLEDEM na závazek stran rozšiřovat politické a hospodářské svobody jako samotný základ této dohody, jakož i na jejich závazek dodržovat lidská práva a právní stát, včetně práv osob patřících k národnostním menšinám, a demokratické zásady prostřednictvím systému mnoha politických stran se svobodnými a spravedlivými volbami,

S OHLEDEM na závazek stran plně provádět veškeré zásady a ustanovení Charty OSN, OBSE, zejména zásady a ustanovení Helsinského závěrečného aktu, závěrečných dokumentů konferencí z Madridu a Vídně, Pařížské charty pro novou Evropu a Paktu stability pro jihovýchodní Evropu, s cílem přispět k regionální stabilitě a spolupráci mezi zeměmi v regionu,

POTVRZUJÍCE práva všech uprchlíků a vysídlených osob na návrat a chránit jejich majetek a ostatní související práva

S OHLEDEM na závazek stran dodržovat zásady tržního hospodářství a udržitelného rozvoje a připravenost Společenství přispět k hospodářským reformám v Černé Hoře,

S OHLEDEM na závazek stran podporovat volný obchod v souladu s právy a povinnostmi vyplývajícími z WTO,

S OHLEDEM NA přání stran rozvíjet dále pravidelný politický dialog o dvoustranných a mezinárodních otázkách společného zájmu, včetně regionálních aspektů, berouce v úvahu společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Evropské unie (SZBP),

S OHLEDEM NA závazek stran k boji proti organizovanému zločinu a k posílení spolupráce v boji proti terorismu na základě deklarace vydané na Evropské konferenci dne 20. října 2001;

PŘESVĚDČENY, že dohoda o stabilizaci a přidružení vytvoří nové ovzduší pro jejich hospodářské vztahy a zejména pro rozvoj obchodu a investic, jež jsou nezbytnými faktory hospodářské restrukturalizace a modernizace,

VĚDOMY SI závazku Černé Hory sblížit její právní předpisy v příslušných oblastech s právními předpisy Společenství, a účinně je provádět;

VZHLEDEM k ochotě Společenství poskytnout rozhodující podporu pro provádění reforem a použít veškeré dostupné nástroje v oblasti spolupráce a technické, finanční a hospodářské pomoci pro toto úsilí na souhrnném, orientačním a víceletém základě,

POTVRZUJÍCE, že ustanovení této dohody, která spadají do oblasti působnosti části III hlavy IV Smlouvy o založení Evropského společenství zavazují Spojené království a Irsko jako samostatné smluvní strany a ne jako součást Evropského společenství, dokud Spojené království, popřípadě Irsko, neoznámí Černé Hoře, že začalo být vázáno jako součást Evropského společenství v souladu s Protokolem o postavení Spojeného království a Irska připojeným ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o založení Evropského společenství. Totéž platí o postavení Dánska podle protokolu připojeného k těmto smlouvám;

PŘIPOMÍNAJÍCE záhřebský summit, který vyzval k dalšímu upevnění vztahů mezi zeměmi, které se účastní procesu stabilizace a přidružení, a Evropskou unií, jakož i k prohloubení regionální spolupráce,

PŘIPOMÍNAJÍCÍ soluňský summit, který posílil význam procesu stabilizace a přidružení jako rámec politiky vztahů Evropské unie k západobalkánským zemím a zdůraznil perspektivu jejich integrace do Evropské unie v závislosti na pokroku při reformách a na výsledcích každého z nich,

PŘIPOMÍNAJÍCE podepsání Středoevropské dohody o volném obchodu v Bukurešti dne 19. prosince 2006 jako zvýšení investiční atraktivity regionu a podpoření perspektivy jeho začlenění do celosvětového hospodářství,

PŘEJÍCE SI zřídit užší kulturní spolupráci a rozvíjet výměnu informací.

SE DOHODLI TAKTO:

Článek 1

1. Zřizuje se přidružení mezi Evropskými společenstvími a jeho členskými státy na jedné straně a Republikou Černá Hora na straně druhé.

2. Účelem tohoto přidružení je:

   – podpořit úsilí Černé Hory posílit demokracii a právní stát,

   – přispět k politické, hospodářské a institucionální stabilitě Černé Hory a stabilizaci regionu,

   – poskytnout vhodný rámec pro politický dialog, který umožňuje rozvoj těsných politických vztahů mezi stranami,

   – podporovat úsilí Černé Hory o rozvoj hospodářské a mezinárodní spolupráce, také prostřednictvím sblížení jeho právních předpisů s právními předpisy Společenství,

   – podpořit úsilí Černé Hory k dokončení přechodu na životaschopné tržní hospodářství,

   – podpořit harmonické hospodářské vztahy a postupně vytvořit zónu volného obchodu mezi Společenstvím a Černou Horou;

   – podporovat regionální spolupráci ve všech oblastech zahrnutých v této dohodě.

HLAVA I
VŠEOBECNÉ ZÁSADY

Článek 2

Základem vnitřních i zahraničních politik obou stran a podstatným prvkem této dohody je dodržování demokratických zásad a lidských práv, jak jsou vyhlášeny ve Všeobecné deklaraci lidských práv a jak je stanoví Evropská úmluva o lidských právech, helsinský Závěrečný akt a Pařížská charta pro novou Evropu, dodržování zásad mezinárodního práva a právního státu, včetně spolupráce s Mezinárodním trestním tribunálem pro bývalou Jugoslávii (ICTY) a zásady tržního hospodářství uvedené v dokumentu bonnské konference KBSE o hospodářské spolupráci.

Článek 3

Základním prvkem této dohody je boj proti šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů.

Článek 4

Smluvní strany potvrzují význam své účasti na provádění mezinárodních závazků, zejména význam plné spolupráce s Mezinárodním soudním tribunálem pro bývalou Jugoslávii.

Článek 5

Mír a stabilita na mezinárodní i regionální úrovni a rozvoj dobrých sousedských vztahů, lidských práv a respektování a ochrana menšin hrají v procesu stabilizace a přidružení, uvedeném v závěrech Rady Evropské unie ze dne 21. června 1999, hlavní roli. Uzavření a provádění této dohody spadají do rámce závěrů Rady Evropské unie ze dne 29. dubna 1997 a jsou založeny na jednotlivých zásluhách Černé Hory.

Článek 6

Černá Hora se zavazuje udržovat a podporovat spolupráci a dobré sousedské vztahy s ostatními zeměmi regionu, včetně vhodné úrovně vzájemných koncesí týkajících se pohybu osob, zboží, kapitálu a služeb, jakož i tvorby projektů společného zájmu, zejména projektů týkajících se správy hranic, boje proti organizované trestné činnosti, korupci, praní peněz, nedovolené migraci a obchodu, včetně obchodu s lidmi, malými zbraněmi a nepovolenými drogami. Tento závazek je klíčovým faktorem rozvoje vztahů a spolupráce mezi stranami a přispívá tak k regionální stabilitě.

Článek 7

Strany potvrzují důležitost, kterou přikládají boji proti terorismu a provádění mezinárodních závazků v této oblasti.

Článek 8

Přidružení se plně uskuteční během přechodného období maximálně 5 let.

Rada pro stabilizaci a přidružení (RSP) pravidelně přezkoumává, zpravidla jednou ročně, uplatňování dohody a přijímání a provádění právních, správních, institucionálních a hospodářských reforem Černou Horou. Toto přezkoumání bude prováděno v souvislosti s preambulí a v souladu s všeobecnými zásadami této dohody. Řádně zohlední priority stanovené v evropském partnerství vztahující se k této dohodě a bude soudržný s mechanismy stanovenými v rámci procesu stabilizace a přidružení, zejména zprávou o pokroku procesu stabilizace a přidružení.

RSP na základě tohoto přezkumu vydá doporučení a může přijmout rozhodnutí. V případě, že přezkum zjistí zvláštní obtíže, budou řešeny prostřednictvím mechanismů řešení sporů zřízených podle této dohody.

Úplné přidružení bude realizováno postupně. Nejpozději do tři let po vstupu této dohody v platnost provede RSP přezkoumání provádění této dohody. Na základě tohoto přezkoumání zhodnotí RSP pokrok, kterého Černá Hora dosáhla, a může přijmout rozhodnutí, kterými se řídí následující fáze přidružení.

Výše uvedené přezkoumání se nebude týkat volného obchodu zboží (Hlava IV), pro který se přepokládá zvláštní harmonogram v ustanoveních této dohody.

Článek 9

Dohoda je plně slučitelná a bude prováděna v souladu s příslušnými ustanoveními WTO, zejména článkem XXIV dohody GATT 1994 a článkem V dohody GATS.

HLAVA II
POLITICKÝ DIALOG

Článek 10

1. V rámci této dohody mezi sebou strany zahájí politický dialog. Doprovází a upevňuje sblížení mezi Evropskou unií a Černou Horou a přispívá k vytváření pout solidarity a nových forem spolupráce mezi stranami.

2. Politický dialog má zejména podporovat:

   – plnou integraci Černé Hory do společenství demokratických národů a postupné sbližování s Evropskou unií;

   – vzrůstající sbližování postojů stran k mezinárodním otázkám, včetně otázek SZBZ, též prostřednictvím případné výměny informací, zvláště k těm otázkám, které mohou mít pro strany podstatné důsledky;

   – spolupráci v daném regionu a rozvoj dobrých sousedských vztahů;

   – společné názory na otázky bezpečnosti a stability v Evropě včetně spolupráce v oblastech spadajících do rámce společné zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie;

3. Strany se domnívají, že šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů, jak státními tak i nestátními aktéry, představuje jednu z nejzávažnějších hrozeb mezinárodní stability a bezpečnosti. Strany proto souhlasí s tím, že budou spolupracovat a přispívat k boji proti šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů prostřednictvím úplného dodržování a vnitrostátního provedení svých stávajících závazků v rámci mezinárodních smluv a dohod o odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení a ostatních příslušných mezinárodních závazků. Strany souhlasí s tím, že toto ustanovení představuje podstatný prvek této dohody a bude součástí politického dialogu, který bude doprovázet a upevňovat uvedené prvky.

   Strany dále souhlasí s tím, že budou spolupracovat a přispívat k boji proti šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů prostřednictvím:

   – přijetím kroků za účelem podpisu, ratifikace veškerých ostatních příslušných mezinárodních nástrojů nebo případně přistoupení k nim a za účelem jejich plného provedení,

   – vytvořením účinného systému vnitrostátních kontrol vývozu, v jehož rámci budou prováděny kontroly vývozu a tranzitu zboží souvisejícího se zbraněmi hromadného ničení, včetně kontroly koncového použití technologií dvojího

použití, pokud jde o zbraně hromadného ničení, a který bude obsahovat účinné postihy za porušení kontrol vývozu,

Politický dialog o této otázce může probíhat i na regionálním základě.

Článek 11

1. Politický dialog probíhá v rámci Rady stabilizace a přidružení, která má obecnou odpovědnost za veškeré otázky, které si jí budou strany přát předložit.

2. Na žádost stran může politický dialog probíhat rovněž v těchto formách:

   – tam, kde to je nutné, schůzky vyšších úředníků zastupujících Černou Horu na jedné straně a předsednictví Rady Evropské unie, generální tajemník, vysoký představitel pro SZBP a Komise na straně druhé;

   – plné využívání všech diplomatických spojení mezi stranami, včetně vhodných kontaktů ve třetích zemích a v rámci Organizace spojených národů, OBSE, Rady Evropy a dalších mezinárodních fór;

   – veškeré další prostředky, jež by představovaly užitečný příspěvek konsolidaci, rozvoji a posilování tohoto dialogu, včetně prostředků stanovených v Soluňském programu.

Článek 12

Politický dialog na parlamentní úrovni se uskuteční v rámci Parlamentního výboru pro stabilizaci a přidružení zřízeného podle článku 125.

Článek 13

Politický dialog může probíhat v mnohostranném rámci a jako regionální dialog zahrnující ostatní země regionu, včetně rámce fóra EU – západní Balkán.

HLAVA III
Regionální spolupráce

Článek 14

V souladu se svým závazkem prosazovat mezinárodní mír a stabilitu a rozvoj dobrých sousedských vztahů bude Černá Hora aktivně podporovat regionální spolupráci. Evropské společenství může rovněž podporovat projekty s regionálním nebo přeshraničním rozměrem prostřednictvím svých programů technické pomoci.

Kdykoli bude mít Černá Hora v úmyslu posílit spolupráci s jednou ze zemí uvedených v článcích 15 až 17, uvědomí o tom Společenství a jeho členské státy a bude s nimi konzultovat v souladu s ustanoveními hlavy X, Institucionální, obecná a závěrečná ustanovení.

Černá Hora plně provádí stávající dvoustranné dohody vyjednané podle memoranda o porozumění o liberalizaci a usnadnění obchodu podepsaného dne 27. června 2001 v Bruselu Srbskem a Černou Horou a Středoevropské dohody o volném obchodu podepsané dne 19. prosince 2006 v Bukurešti.

Článek 15
Spolupráce s ostatními zeměmi, které již s EU uzavřely dohodu o stabilizaci a přidružení

Černá Hora zahájí po podpisu této dohody jednání se zeměmi, které již podepsaly dohodu o stabilizaci a přidružení s cílem uzavřít dvoustranné úmluvy o regionální spolupráci, jejichž cílem bude rozšířit rozsah spolupráce mezi dotyčnými zeměmi.

Hlavními prvky těchto úmluv budou:

– politický dialog,

– vytvoření zóny volného obchodu, v souladu s příslušnými ustanoveními WTO;

– vzájemné ústupky týkající se pohybu pracovníků, usazování, poskytování služeb, běžných plateb a pohybu kapitálu a rovněž dalších politik souvisejících s pohybem osob na úrovni rovnocenné úrovni této dohody;

– ustanovení o spolupráci v dalších oblastech, zejména v oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti, bez ohledu na to, zda se jich tato dohoda týká či nikoliv.

Tyto úmluvy budou podle potřeby obsahovat ustanovení pro tvorbu nezbytných institucionálních mechanismů.

Tyto úmluvy budou uzavřeny *do dvou let* po vstupu této dohody v platnost. Připravenost Černé Hory uzavřít takové úmluvy bude podmínkou pro budoucí rozvoj vztahů mezi Černou Horou a Evropskou unií.

Černá Hora zahájí podobná jednání se zbývajícími zeměmi regionu, jakmile tyto země podepíší dohodu o stabilizaci a přidružení.

Článek 16
Spolupráce s dalšími zeměmi, jichž se týká proces stabilizace a přidružení

Černá Hora se zapojí do regionální spolupráce s ostatními zeměmi, jichž se týká proces stabilizace a přidružení, v některých nebo ve všech oblastech spolupráce zahrnutých v této dohodě, a zejména v oblastech společného zájmu. Takováto spolupráce by měla v být vždy v souladu se zásadami a cíli dohody.

Článek 17

Spolupráce s ostatními kandidátskými zeměmi na přistoupení k EU, která se netýká procesu stabilizace a přidružení

1. Černá Hora podporuje svoji spolupráci s jakoukoli zemí kandidující na přistoupení k EU a může s ní uzavřít úmluvu o regionální spolupráci v jakékoli oblasti spolupráce zahrnuté v této dohodě. Cílem takové úmluvy by mělo být postupně sladit dvoustranné vztahy mezi Černou Horou a dotyčnou zemí s příslušnou oblastí vztahů mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy a dotyčnou zemí.

2. Černá Hora zahájí jednání s Tureckem, které vytvořilo celní unii s Evropským společenstvím, s cílem uzavřít vzájemně výhodnou dohodu o vytvoření zóny volného obchodu v souladu s článkem XXIV dohody GATT a liberalizující usazování a poskytování služeb mezi nimi na odpovídající úrovni této dohody v souladu s článkem 5 dohody GATS.

   Tato jednání se zahájí co nejdříve, aby mohla být výše uvedená dohoda uzavřena před uplynutím přechodného období uvedeného v čl. 18 odst. 1.

HLAVA IV
VOLNÝ POHYB ZBOŽÍ

Článek 18

1. Během období nejdéle pěti let od vstupu této dohody v platnost Společenství a Černá Hora postupně vytvoří dvoustrannou zónu volného obchodu v souladu s ustanoveními této dohody a ve shodě s ustanoveními GATT 1994 a WTO. Přitom zohlední níže uvedené zvláštní požadavky.

2. Kombinovaná nomenklatura zboží se používá pro klasifikaci zboží v obchodu mezi stranami.

3. Pro účely této dohody cla a poplatky s účinkem rovnocenným clu zahrnují cla nebo jakékoli poplatky uložené v souvislosti s dovozem nebo vývozem zboží, včetně jakékoli vyšší daně nebo příplatky spojené s dovozem nebo vývozem, ale nezahrnuje:

   – poplatky rovnocenné vnitřní dani uložené v souladu s ustanoveními čl. III odst. 2 GATT 1994,

   – antidumpingová nebo vyrovnávací opatření,

   – poplatky a dávky odpovídající cenám poskytnutých služeb.

4. U všech produktů se základní clo, na které se vztahují postupná snižování podle této dohody, určí podle:

a) Společného celního sazebníku Evropského společenství, který všechny strany *erga omnes* skutečně používají v den podpisu této dohody;[5]

b) celní sazby uplatňované Černou Horou[6].

5. Veškeré snížení cla platné po podpisu této dohody podle zásady *erga omnes*, zejména snížení přijaté:

a) během celních vyjednávání v rámci WTO nebo

b) v případě přistoupení Černé Hory k WTO nebo

c) během postupných snižování po přístupu Černé Hory k WTO,

Tato snížená cla nahradí základní cla uvedená v odstavci 4 počínaje dnem, kdy se tato snížení uplatní.

6. Společenství a Černá Hora si navzájem sdělí svá příslušná základní cla a jakékoli jejich změny.

KAPITOLA I
PRŮMYSLOVÉ VÝROBKY

Článek 19

Definice

1. Ustanovení této kapitoly se vztahují na výrobky pocházející ze Společenství nebo Černé Hory uvedené v kapitolách 25 až 97 kombinované nomenklatury s výjimkou výrobků uvedených v příloze I odst. I písm. ii) Dohody WTO o zemědělství.

2. Obchod mezi stranami s výrobky, na které se vztahuje Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii, se uskutečňuje v souladu s ustanoveními Smlouvy.

Článek 20
Koncese společenství na průmyslové výrobky

1. Dovozní cla na dovozy průmyslových výrobků pocházejících z Černé Hory do Společenství a poplatky s rovnocenným účinkem se zrušují vstupem této dohody v platnost.

2. Množstevní omezení na dovozy do Společenství a opatření s rovnocenným účinkem se pro průmyslové výrobky pocházející z Černé Hory zrušují vstupem této dohody v platnost.

---

[5] Nařízení Komise (EHS) č. 2658/87 (Úř. věst. L 256, 7.9.1987, s. 1), ročně pozměňováno

[6] Úřední věstník Černé Hory č. 75/05.

Článek 21
Koncese Černé Hory na průmyslové výrobky

1. Dovozní cla na zboží pocházející ze Společenství do Černé Hory, kromě zboží uvedeného v příloze I, se zrušují vstupem této dohody v platnost.

2. Poplatky s rovnocenným účinkem jako cla na dovozy průmyslových výrobků pocházejících ze Společenství do Černé Hory se zrušují vstupem této dohody v platnost.

3. Dovozní cla na zboží pocházející ze Společenství do Černé Hory, která jsou uvedena v příloze I, se postupně snižují a odstraňují v souladu s harmonogramem uvedeným v této příloze.

4. U zboží pocházejícího ze Společenství se množstevní omezení pro dovoz do Černé Hory a jiná opatření s rovnocenným účinkem zrušují dnem vstupu této dohody v platnost.

Článek 22
Cla a omezení vývozů

1. Vstupem této dohody v platnost zrušují Společenství a Černá Hora při vzájemném obchodě veškerá vývozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem.

2. Vstupem této dohody v platnost zrušují Společenství a Černá Hora veškerá vzájemná množstevní omezení vývozu a opatření s rovnocenným účinkem.

Článek 23
Rychlejší snižování cel

Černá Hora prohlašuje, že je připravena snížit svá cla v obchodu se Společenstvím rychleji, než je stanoveno v článku 21, pokud to umožní jeho celková hospodářská situace a stav daného hospodářského odvětví.

Rada stabilizace a přidružení za tímto účelem provede analýzu situace a předloží doporučení.

KAPITOLA II
ZEMĚDĚLSTVÍ A RYBOLOV

Článek 24
Definice

1. Ustanovení této kapitoly se vztahují na obchod se zemědělskými produkty a produkty rybolovu pocházejícími ze Společenství a Černé Hory.

2. Pojem „zemědělské produkty a produkty rybolovu“ se vztahuje na produkty uvedené v kapitolách 1 až 24 kombinované nomenklatury a produkty uvedené v příloze I odst. I písm. ii) Dohody o zemědělství (WTO).

3. Tato definice zahrnuje ryby a produkty rybolovu kapitoly 3, čísel 1604 a 1605 a položek 0511 91, 2301 20 a ex 1902 20 („nadívané těstoviny obsahující více než 20 % hmotnostních ryb, korýšů, měkkýšů nebo jiných vodních bezobratlých“).

Článek 25
Zpracované zemědělské produkty

Protokol 1 stanoví právní úpravu obchodování se zpracovanými zemědělskými produkty v něm uvedenými.

Článek 26
Koncese Společenství na dovozy zemědělských produktů pocházejících z Černé Hory

1. Ode dne vstupu této dohody v platnost Společenství ruší veškerá množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem u zemědělských produktů pocházejících z Černé Hory.

2. Dnem vstupu této dohody v platnost Společenství zrušuje dovozní cla a poplatky s rovnocenným účinkem na dovoz zemědělských produktů pocházejících z Černé Hory jiných než čísel 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 a 2204 kombinované nomenklatury.

   U produktů kapitol 7 a 8 kombinované nomenklatury, pro které společný celní sazebník stanoví použití valorických a specifických cel, se odstraňování cla vztahuje pouze na valorickou část cla.

3. Dnem vstupu této dohody v platnost Společenství stanoví dovozní cla na produkty typu „baby beef“ do Společenství definovaných v příloze II a pocházejících z Černé Hory na 20 % valorického cla a 20 % specifického cla podle společného celního sazebníku Evropských společenství v rámci roční celní kvóty 800 tun vyjádřených v hmotnosti jatečně upravených těl.

Článek 27
Koncese Černé Hory na zemědělské výrobky

1. Ode dne vstupu této dohody v platnost Černá Hora ruší veškerá množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem u zemědělských produktů pocházejících ze Společenství.

2. Dnem vstupu této dohody v platnost Černá Hora:

   a) zrušuje dovozní cla na některé zemědělské produkty pocházející ze Společenství uvedené v příloze III a):

b) postupně sníží dovozní cla na některé zemědělské produkty pocházející ze Společenství uvedené v příloze III b) v souladu s harmonogramem podle této přílohy platným pro jednotlivé produkty;

c) postupně sníží dovozní cla na některé zemědělské produkty pocházející ze Společenství uvedené v příloze III c) na 50 % v souladu s harmonogramem podle této přílohy platným pro jednotlivé produkty;

Článek 28
Protokol o vínu a lihovinách

Právní úprava obchodování s vínem a lihovinami bude stanovena v protokolu 3.

Článek 29
Koncese Společenství pro ryby a produkty rybolovu

1. Dnem vstupu této dohody v platnost Společenství zrušuje veškerá množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem u ryb a produktů rybolovu pocházejících z Černé Hory.

2. Ode dne vstupu této dohody v platnost Společenství odstraní všechna cla a opatření s rovnocenným účinkem na ryby a produkty rybolovu pocházející z Černé Hory jiné než uvedené v příloze IV. Na produkty uvedené v příloze IV se vztahují ustanovení této přílohy.

Článek 30
Koncese Černé Hory pro ryby a produkty rybolovu

1. Dnem vstupu této dohody v platnost Černá Hora zrušuje veškerá množstevní omezení dovozu a opatření s rovnocenným účinkem u ryb a produktů rybolovu pocházejících ze Společenství.

2. Ode dne vstupu této dohody v platnost Černá Hora odstraní všechna cla a opatření s rovnocenným účinkem na ryby a produkty rybolovu pocházející ze Společenství jiné než uvedené v příloze V. Na produkty uvedené v příloze V se vztahují ustanovení této přílohy.

Článek 31
Ustanovení o přezkumu

S ohledem na objem obchodu se zemědělskými produkty a produkty rybolovu mezi stranami, jejich zvláštní citlivost, pravidla společné politiky Společenství a černohorské politiky zemědělství a rybolovu, vzhledem k významu zemědělství a rybolovu pro černohorské hospodářství a s ohledem na důsledky mnohostranných obchodních jednání v rámci WTO a s ohledem na případné přistoupení Černé Hory k WTO, přezkoumají Společenství a Černá Hora v Radě pro stabilizaci a přidružení nejpozději do tří let po dni vstupu této dohody v platnost produkt po produktu, na řádném a vzájemném základě možnosti udělení dalších

vzájemných koncesí s cílem provést větší liberalizaci obchodu se zemědělskými produkty a produkty rybolovu.

Článek 32

Bez ohledu na jiná ustanovení této dohody, a zejména článek 41, zahájí obě strany okamžité konzultace pro nalezení vhodného řešení, způsobí-li dovozy produktů pocházejících z jedné ze stran, které jsou předmětem koncesí podle článků 25-30, s ohledem na zvláštní citlivost zemědělských a rybářských trhů vážné narušení trhů nebo vnitřních regulačních mechanismů druhé strany. Do nalezení takového řešení může dotčená strana přijmout příslušná opatření, která považuje za nezbytná.

Článek 33
Ochrana zeměpisných označení pro zemědělské produkty a produkty rybolovu a potraviny jiné než vína a lihoviny

1. Černá Hora poskytne ochranu zeměpisným označením Společenství registrovaným ve Společenství podle nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006, v platném znění, v souladu s podmínkami tohoto článku. Zeměpisná označené Černé Hory jsou způsobilá pro registraci ve Společenství za podmínek stanovených v nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 a následných změn.

2. Černá Hora zakazuje na svém území používat názvy chráněné ve Společenství pro srovnatelné produkty, které nejsou v souladu se specifikací zeměpisného označení. To platí i v případě, kdy je uveden skutečný zeměpisný původ zboží, kdy se dané zeměpisné označení používá při překladu a kdy je k názvu připojen výraz jako „druh“, „typ“, „styl“, „imitace“, „způsob“ nebo jiné podobné výrazy.

3. Černá Hora odmítá registraci obchodních značek, jejichž používání odpovídá situaci uvedené v odstavci 2 tohoto článku.

4. Obchodní značky, jejichž užívání odpovídá situaci uvedené v odstavci 2 tohoto článku a které byly zapsány v Černé Hoře nebo zavedeny používáním, se ode dne 1. ledna 2009 nebudou používat. To však neplatí pro obchodní značky zapsané v Černé Hoře a obchodní značky zavedené používáním, které jsou vlastněny státními příslušníky třetích zemí za předpokladu, že nemají takovou povahu, že by mohly klamat veřejnost, pokud jde o kvalitu, specifikace a zeměpisný původ zboží.

5. Používání zeměpisných označení chráněných v souladu s odstavcem 1 tohoto článku jako běžných výrazů používaných v běžném jazyce jako běžný název pro toto zboží v Černé Hoře bude nejpozději ode dne 1. ledna 2009 ukončeno.

6. Černá Hora zajistí, aby zboží vyvážené z jejího území po 1. lednu 2009 neporušovalo ustanovení tohoto článku.

7. Černá Hora z vlastní iniciativy a na žádost zúčastněné strany zajistí ochranu uvedenou v odstavcích 1 až 6 tohoto článku.

KAPITOLA III
SPOLEČNÁ USTANOVENÍ

Článek 34
Oblast působnosti

Tato kapitola se vztahuje na obchod se všemi produkty mezi stranami, není-li zde nebo v protokolu 1 uvedeno jinak.

Článek 35
Schválené koncese

Touto kapitolou není nijak dotčeno jednostranné použití výhodnějších opatření jednou nebo druhou stranou.

Článek 36
Zachování současného stavu

1. Ode dne vstupu této dohody v platnost se v obchodu mezi Společenstvím a Černou Horou nezavádějí žádná nová dovozní nebo vývozní cla nebo poplatky s rovnocenným účinkem, ani se dosud používaná cla či poplatky nezvyšují.

2. Ode dne vstupu této dohody v platnost se v obchodu mezi Společenstvím a Černou Horou nezavádějí žádná nová množstevní omezení dovozu nebo vývozu nebo opatření s rovnocenným účinkem, ani se dosud používaná omezení či opatření nezpřísňují.

3. Aniž jsou dotčeny koncese udělené podle článků 26-30, neomezují odstavce 1 a 2 tohoto článku nijak provádění odpovídajících zemědělských a rybářských politik Černé Hory a Společenství nebo přijímání opatření v rámci těchto politik, není-li jimi ovlivněn dovozní režim podle příloh II –V a protokolu 1.

Článek 37
Zákaz daňové diskriminace

1. Společenství a Černá Hora se zdrží všech vnitřních daňových opatření nebo postupů a zruší případná stávající opatření a postupy, které přímo nebo nepřímo diskriminují produkty jedné strany vzhledem k produktům pocházejícím z území druhé strany.

2. Produkty vyvážené na území jedné ze smluvních stran nesmějí mít výhodu vrácení vnitřních daní, které by překročilo výši přímých a nepřímých daní, které na ně byly uvaleny.

Článek 38
Cla daňové povahy

Ustanovení o zrušení dovozních cel se rovněž vztahují na cla daňové povahy.

Článek 39
Celní unie, oblasti volného obchodu, přeshraniční ujednání

1. Tato dohoda nevylučuje zachování nebo zřizování celních unií, oblastí volného obchodu nebo přeshraničních předpisů, které nemění právní úpravu obchodování podle této dohody.

2. Během přechodných období podle článku 21 se tato dohoda nedotýká provádění zvláštních preferenčních režimů pro pohyb zboží, které byly stanoveny v příhraničních dohodách uzavřených dříve mezi jedním nebo více členskými státy a Srbskem a Černou Horou nebo které vyplývají z dvoustranných dohod uvedených v hlavě III, jež uzavřela Černá Hora na podporu regionálního obchodu.

3. Strany v rámci Rady stabilizace a přidružení konzultují dohody podle odstavců 1 a 2 tohoto článku a na požádání i další závažné otázky svých obchodních politik vůči třetím zemím. Takové konzultace se uskuteční zejména v případě přistoupení třetí země ke Společenství, s cílem zohlednit vzájemné zájmy Společenství a Černé Hory uvedené v této dohodě.

Článek 40
Dumping a subvencování

1. Žádné z ustanovení v této dohodě nebrání stranám přijmout ochranná obchodní opatření podle odstavce 2 tohoto článku a článku 41.

2. Pokud jedna ze smluvních stran zjistí, že v obchodu s druhou stranou dochází k dumpingu a/nebo napadnutelnému subvencování, může přijmout vhodná protiopatření v souladu s Dohodou o provádění článku VI dohody GATT 1994 a Dohody WTO o subvencích a vyrovnávacích opatřeních a svými souvisejícími vnitrostátními právními předpisy.

Článek 41
Ochranná doložka

1. Strany uplatní ustanovení článku XIX GATT 1994 a Dohody WTO o ochranných opatřeních.

2. Aniž je dotčen odstavec 1 tohoto článku, dováží-li se produkt jedné strany na území druhé strany v takovém množství a za takových podmínek, že působí nebo hrozí způsobit:

   – vážnou újmu domácímu průmyslu s podobnými nebo přímo soutěžícími produkty na území dovážející strany nebo

   – vážné narušení kteréhokoli hospodářského odvětví nebo obtíže, které by mohly vyústit ve vážné zhoršení hospodářské situace některého regionu dovážející strany,

   Dovážející strana může přijmout vhodná ochranná opatření za podmínek a v souladu s postupy podle tohoto článku.

3. Dvoustranná ochranná opatření namířená na dovozy druhé strany nesmí překročit nezbytnou úroveň k odstranění problémů, jak je uvedeno v odstavci 2, které byly způsobeny použitím této dohody. Přijatá ochranná opatření se týkají pozastaveného zvyšování nebo snižování rozpětí preferencí uvedených v této dohodě pro dané produkty až do maximální výše odpovídající základnímu clu uvedenému v čl. 18 odst. 4 písm. a) a b) a odst. 5 pro stejný produkt. Taková opatření obsahují jasnou formulaci o postupném zrušení těchto opatření nejpozději ke konci stanoveného období a nesmí se přijímat na dobu delší než dva roky.

   Za krajně výjimečných okolností lze opatření prodloužit až na další období nepřesahující dva roky. Pro dovoz produktu, na který se dříve vztahovala tato opatření, se ochranná dvoustranná opatření nepoužijí po dobu nejméně čtyř let od zrušení těchto opatření.

4. V případech uvedených v tomto článku, a to před přijetím opatření podle tohoto článku, nebo v případech podle odst. 5 písm. b), a to co nejdříve, předloží Společenství či Černá Hora Radě pro stabilizaci a přidružení všechny příslušné údaje potřebné k důkladnému posouzení případu, s ohledem na nalezení řešení přijatelného pro obě strany.

5. Při používání výše uvedených odstavců platí tato ustanovení:

   a) o obtížích vzniklých na základě situace podle tohoto článku je neprodleně informována Rada pro stabilizaci a přidružení, která je prověří a může přijmout rozhodnutí nezbytná pro jejich odstranění.

      Nepřijme-li Rada pro stabilizaci a přidružení nebo vyvážející strana rozhodnutí, které tyto obtíže odstraní, nebo není-li dosaženo jiného uspokojivého řešení do 30 dnů od přednesení této záležitosti Radě stabilizace a přidružení, může dovážející strana přijmout vhodná opatření pro odstranění tohoto problému v souladu s tímto článkem. Při výběru ochranných opatření je dána přednost takovým opatřením, která co nejméně naruší fungování ujednání podle této dohody. Ochranná opatření uplatněná v souladu s článkem XIX GATT 1994 a Dohody WTO o ochranných opatřeních zachovají úroveň/rozpětí preference přiznané podle této dohody;

   b) v případech, kdy je v důsledku výjimečných a naléhavých okolností, které vyžadují okamžitá opatření, znemožněno předběžné informování nebo přezkoumání, může dotyčná strana v situacích uvedených v tomto článku neprodleně použít předběžná opatření potřebná k nápravě této situace a neprodleně o nich informuje druhou stranu.

   Ochranná opatření se okamžitě oznámí Radě stabilizace a přidružení a jsou předmětem pravidelných konzultací tohoto orgánu, zejména s ohledem na stanovení harmonogramu jejich zrušení v co nejkratší lhůtě, kterou umožní okolnosti.

6. Podrobí-li Společenství nebo Černá Hora dovoz produktů, jež mohou způsobit obtíže podle tohoto článku, správnímu postupu, jehož cílem je rychlé získání informací o vývoji obchodu, informuje o tom druhou stranu.

Článek 42
Doložka pro případ nedostatku

1. Způsobí-li dodržování ustanovení této hlavy:

   a) kritický nedostatek nebo hrozbu nedostatku potravin nebo jiných produktů životně důležitých pro vyvážející stranu; nebo

   b) zpětný vývoz do třetí země v případě produktu, proti kterému uplatňuje vyvážející strana množstevní omezení vývozu, vývozní cla či opatření nebo poplatky s rovnocenným účinkem, a způsobí-li nebo hrozí-li výše uvedené situace způsobit závažné potíže vyvážející straně,

   může tato strana přijmout vhodná opatření za podmínek a v souladu s postupy podle tohoto článku.

2. Při výběru opatření se upřednostňují ta, která nejméně narušují fungování předpisů této dohody. Taková opatření se nepoužívají způsobem, který by tam, kde platí rovné podmínky, představoval svévolnou nebo neodůvodněnou diskriminaci nebo skryté omezování obchodu, a zrušují se, jakmile okolnosti přestanou opravňovat jejich udržování.

3. Před přijetím opatření podle odstavce 1 tohoto článku nebo co nejdříve v případech podle odstavce 4 tohoto článku předloží Společenství či Černá Hora Radě pro stabilizaci a přidružení všechny příslušné údaje s ohledem na nalezení řešení přijatelného pro obě strany. Strany se mohou v Radě stabilizace a přidružení dohodnout na jakýchkoli opatřeních nutných pro odstranění obtíží. Není-li do 30 dnů od předložení případu Radě stabilizace a přidružení dosaženo dohody, může vyvážející strana použít při vývozu dotyčného produktu opatření podle tohoto článku.

4. Znemožňují-li výjimečné a kritické okolnosti, které vyžadují okamžitá opatření, předběžné informování či prověření, může Společenství či Černá Hora použít okamžitá bezpečnostní opatření nezbytná pro řešení situace a informuje o nich ihned druhou stranu.

5. Opatření podle tohoto článku se okamžitě sdělují Radě stabilizace a přidružení a jsou předmětem pravidelných konzultací v rámci tohoto orgánu, zejména s ohledem na stanovení harmonogramu jejich co nejrychlejšího zrušení za příznivějších okolností.

Článek 43
Státní monopoly

Pokud jde o státní monopoly obchodní povahy, Černá Hora zajistí, aby vstupem této dohody v platnost byla vyloučena jakákoli diskriminace mezi státními příslušníky členských států Evropské unie a Černé Hory, pokud jde o podmínky nákupu a odbytu zboží.

Článek 44
Pravidla původu

Není-li v této dohodě stanoveno jinak, stanoví protokol 3 pravidla původu pro uplatňování této dohody.

Článek 45
Přípustná omezení

Touto dohodou nejsou vyloučeny zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu zboží z důvodů veřejné morálky, veřejného pořádku nebo veřejné bezpečnosti, ochrany zdraví a lidského života, zdraví a života zvířat nebo rostlin, ochrany národního bohatství s uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotou, ochrany průmyslového nebo obchodního vlastnictví nebo opatření týkajících se zlata a stříbra. Takové zákazy či omezení se však nesmí stát prostředkem svévolné diskriminace nebo skrytého omezování obchodu mezi stranami.

Článek 46
Neplnění povinnosti týkající se poskytování správní spolupráce

1. Smluvní strany se dohodly, že k provedení a kontrole přednostního zacházení podle této hlavy je nezbytná správní spolupráce, a zároveň zdůrazňují svůj závazek bojovat proti nesrovnalostem a podvodům v celní sféře a souvisejících oblastech.

2. Pokud smluvní strana na základě objektivních informací zjistí nedostatky při poskytování správní spolupráce a/nebo nesrovnalosti nebo podvod ve smyslu této hlavy, může taková strana v souladu s tímto článkem dočasně pozastavit přednostní zacházení ve vztahu k dotčenému výrobku nebo výrobkům.

3. Pro účely tohoto článku se za nedostatky v poskytování správní spolupráce, mimo jiné, považuje:

   a) opakované porušování povinnosti ověřit původ dotčeného produktu;

   b) opakované odmítnutí nebo nepřípustné zpoždění ve vyřizování nebo ve sdělování výsledků následného ověření dokladu původu;

   c) opakované odmítnutí nebo nepřípustné zpoždění při získávání povolení k provedení misí zaměřených na správní spolupráci, jejichž cílem je prověření pravosti dokumentů nebo přesnosti informací souvisejících s dotčeným přiznáním přednostního zacházení.

   Pro účely tohoto článku se za zjištění nesrovnalostí nebo podvodu považuje, mimo jiné, případ, kdy bez uspokojivého vysvětlení dochází k rychlému nárůstu dovozu zboží, který přesahuje běžnou úroveň výroby a vývozní kapacity druhé smluvní strany a který je spojen s objektivními informacemi týkajícími se nesrovnalostí nebo podvodu.

4. Použití dočasného pozastavení je podmíněno následujícími podmínkami:

   a) Strana, která zjistila na základě objektivních informací, že nebyla poskytnuta správní spolupráce nebo že došlo k nesrovnalostem nebo podvodu, oznámí své zjištění společně s objektivními informacemi bez zbytečného odkladu Výboru stabilizace a přidružení a zahájí na základě všech příslušných informací a objektivních zjištění konzultace s Výborem stabilizace a přidružení s cílem dosáhnout řešení přijatelného pro obě strany;

b) Pokud strany zahájily konzultace v rámci Výboru stabilizace a přidružení a nepodařilo se jim dohodnout na přijatelném řešení do tří měsíců od oznámení daných skutečností, může dotčená strana dočasně pozastavit příslušné preferenční zacházení s dotčenými produkty. Toto dočasné pozastavení se bez zbytečného odkladu oznámí Výboru stabilizace a přidružení;

c) Dočasná pozastavení podle tohoto článku se omezí pouze na případy, kdy jsou nezbytně nutná k ochraně peněžních zájmů dotčené smluvní strany. Jejich délka nepřesáhne dobu šesti měsíců, kterou lze obnovit. Dočasná pozastavení se ihned po jejich přijetí oznámí Výboru stabilizace a přidružení. Budou předmětem pravidelných konzultací v rámci Výboru stabilizace a přidružení, zejména s ohledem na jejich ukončení, jakmile přestanou existovat podmínky pro jejich uplatňování.

5. Zároveň s oznámením Výboru pro stabilizaci a přidružení podle odst. 4 písm. a) tohoto článku dotčená strana zveřejní ve svém Úředním věstníku oznámení pro dovozce. Toto oznámení by mělo ve vztahu k dotčenému výrobku obsahovat sdělení, že na základě objektivních informací byly zjištěny nedostatky při poskytování správní spolupráce a/nebo nesrovnalosti nebo podvod.

Článek 47

Pokud se příslušné orgány při řádné správě preferenčního systému vývozu, a zejména při uplatňování ustanovení protokolu 3 této dohody zmýlí a tato chyba má dopady na dovozní cla, může smluvní strana, která je těmito dopady dotčena, požádat Radu pro stabilizaci a přidružení, aby prozkoumala možnosti přijetí všech vhodných opatření za účelem vyřešení této situace.

Článek 48

Touto dohodou není dotčeno použití právních předpisů Společenství na Kanárské ostrovy.

HLAVA V
POHYB PRACOVNÍKŮ, USAZOVÁNÍ, POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB, KAPITÁL

KAPITOLA I
POHYB PRACOVNÍKŮ

Článek 49

1. S výhradou podmínek a metod platných v jednotlivých členských státech:

– zacházení poskytované pracovníkům černohorské státní příslušnosti, kteří jsou legálně zaměstnáni na území členského státu, je ve srovnání s jeho státními příslušníky, pokud jde o pracovní podmínky, mzdu nebo propouštění, prosté jakékoliv diskriminace založené na státní příslušnosti;

– manžel (manželka) a děti, kteří legálně pobývají s pracovníkem legálně zaměstnaným na území členského státu, s výjimkou sezónních pracovníků a pracovníků, na něž se vztahují dvoustranné dohody ve smyslu článku 50, pokud tyto dohody nestanoví jinak, mají přístup na trh pracovních sil tohoto členského státu po dobu povoleného pracovního pobytu tohoto pracovníka.

2. Černá Hora poskytne pracovníkům, kteří jsou státními příslušníky této republiky a jsou legálně zaměstnáni na jeho území, a jejich rodinným příslušníkům, kteří tam legálně pobývají, zacházení odpovídající tomu, jež je uvedeno ve druhé a třetí odrážce odstavce 1.

Článek 50

1. S ohledem na situaci na trhu pracovních sil v členském státě, podle jeho právních předpisů a s ohledem na pravidla, jež v tomto členském státě platí v oblasti pohybu pracovníků:

– stávající prostředky přístupu k zaměstnání pro černohorské pracovníky poskytované členskými státy na základě dvoustranných dohod by měly být zachovány a, bude-li to možné, zlepšeny

– ostatní členské státy zváží možnost uzavřít podobné dohody.

2. Rada pro stabilizaci a přidružení po třech letech posoudí poskytnutí dalších vylepšení včetně příležitosti přístupu k odborné přípravě, v souladu s předpisy a postupy platnými v členských státech a se zřetelem k situaci na trhu pracovních sil v členských státech a ve Společenství

Článek 51

1. Strany přijmou pravidla nezbytná pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení pracovníků, kteří mají černohorskou státní příslušnost, a jsou legálně zaměstnáni na území členského státu, a jejich rodinných příslušníků, kteří tam legálně pobývají. Za tímto účelem se rozhodnutím Rady pro stabilizaci a přidružení, které by nemělo ovlivnit žádná práva a povinnosti vyplývající z dvoustranných dohod, pokud tyto dohody stanoví výhodnější zacházení, zavedou tato opatření:

– všechna završená období, po která byl takový pracovník pojištěn, zaměstnán nebo pobýval v různých členských státech, se za účelem výpočtu starobních, invalidních a pozůstalostních důchodů a dávek a za účelem zdravotní péče pro tyto pracovníky a jejich rodinné příslušníky, sčítají;

– jakékoliv starobní nebo pozůstalostní důchody nebo dávky, důchody nebo dávky z titulu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání nebo z nich vyplývající invalidity bude s výjimkou nepříspěvkových dávek možné volně převádět, a to ve výši odpovídající právním předpisům dlužícího členského státu nebo států;

– příslušným pracovníkům budou poskytovány rodinné přídavky pro výše uvedené rodinné příslušníky.

2. Černá Hora poskytne pracovníkům, kteří jsou státními příslušníky členského státu a jsou legálně zaměstnáni na jeho území, a jejich rodinným příslušníkům, kteří tam legálně pobývají, zacházení podobné tomu, jež je uvedeno ve druhé a třetí odrážce odstavce 1.

KAPITOLA II
USAZOVÁNÍ:

Článek 52

Definice

Pro účely této dohody se:

a) „společností ze Společenství“ nebo „černohorskou společností“ rozumí společnost založená podle práva členského státu nebo v druhém případě Černé Hory, se sídlem podniku nebo ústředím nebo hlavní provozovnou na území Společenství nebo v druhém případě Černé Hory. Má-li však společnost založená podle práva členského státu nebo podle práva Černé Hory na území Společenství v prvním a na území Černé Hory ve druhém případě pouze sídlo podniku, považuje se taková společnost za společnost ze Společenství, resp. černohorskou společnost jen v případě, že její podnikatelská činnost vykazuje skutečné a nepřetržité ekonomické vazby s jednou z členských zemí, resp. s Černou Horou;

b) „dceřinou společností“ rozumí společnost, kterou účinně ovládá jiná společnost;

c) „pobočkou“ společnosti rozumí provozovna bez právní subjektivity, která působí trvalým dojmem, jako například pobočka mateřské společnosti, která má vlastní vedení a je materiálně vybavena pro účely jednání s třetími stranami, které sice vědí, že v případě potřeby bude existovat právní vazba s mateřskou společností se sídlem v zahraničí, ale nemusí jednat přímo s mateřskou společností a mohou uzavřít obchod v provozovně;

d) „usazováním“ se rozumí:

   i) pokud jde o státní příslušníky, právo vykonávat ekonomickou činnost jako osoby samostatně výdělečně činné a zakládat podniky, zvláště společnosti, které účinně ovládají. Samostatně výdělečná činnost a provozování obchodních podniků nezahrnuje hledání nebo přijímání zaměstnání na trhu práce ani právo na přístup na trh práce druhé strany. Ustanovení této kapitoly se nevztahuje na osoby, které nejsou výlučně osobami samostatně výdělečně činnými;

   ii) pokud jde o společnosti Společenství nebo černohorské společnosti, právo vykonávat ekonomické činnosti prostřednictvím zakládání dceřiných společností a poboček v Černé Hoře nebo ve Společenství;

e) „činností“ rozumí provozování ekonomických činností;

f) „ekonomickými činnostmi“ rozumí činnosti zejména průmyslové, obchodní a odborné povahy a výkon svobodných povolání;

g) „státním příslušníkem Černé Hory“ a „černohorským státním příslušníkem“ rozumí fyzická osoba, která je státním příslušníkem některého z členských států nebo Černé Hory;

h) rozumí, že pokud jde o mezinárodní námořní dopravu, včetně intermodální dopravy zahrnující úsek na moři, státní příslušníci členských států nebo Černé Hory usazení mimo Společenství nebo Černou Horu a společnosti provozující lodní dopravu usazené mimo Společenství nebo Černou Horu a ovládané státními příslušníky členského státu nebo černohorskými státními příslušníky rovněž požívají výhod ustanovení této kapitoly a kapitoly III, pokud jsou jejich plavidla registrována v tomto členském státě nebo v Černé Hoře, v souladu s jejich příslušnými právními předpisy;

i) „finančními službami“ rozumí činnosti popsané v příloze VI. Rada stabilizace a přidružení může rozsah této přílohy rozšířit nebo pozměnit.

Článek 53

1. Černá Hora usnadní společnostem a státním příslušníkům Společenství zahajování činnosti na svém území. Za tím účelem ode dne vstupu dohody v platnost poskytují:

   i) pokud jde o usazování společností Společenství na území Černé Hory, zacházení, které není méně výhodné než zacházení poskytované vlastním společnostem nebo společnostem třetích zemí, podle toho, co je výhodnější, a

   ii) pokud jde o činnost dceřiných společností a poboček společností Společenství poté, co se usadí v Černé Hoře, zacházení, které není méně výhodné než zacházení poskytované vlastním společnostem nebo pobočkám či dceřiným společnostem a pobočkám společností třetích zemí, podle toho, co je výhodnější.

2. Ode dne vstupu této dohody v platnost poskytuje Společenství a jeho členské státy:

   i) pokud jde o usazování černohorských společností Společenství, zacházení, které není méně výhodné než zacházení poskytované členskými státy vlastním společnostem nebo společnostem třetích zemí, podle toho, co je výhodnější, a

   ii) pokud jde o činnost dceřiných společností a poboček černohorských společností poté, co se usadí na jeho území, zacházení, které není méně výhodné, než je zacházení poskytované členskými státy vlastním společnostem nebo pobočkám či dceřiným společnostem a pobočkám společností třetích zemí usazeným na jejich území, podle toho, co je výhodnější.

3. Strany nepřijmou žádná nová pravidla nebo opatření, která zavádějí diskriminaci, pokud jde o usazování a činnost společností některé ze stran již usazené na jeho území, ve srovnání se svými vlastními společnostmi.

4. Čtyři roky po vstupu této dohody v platnost Rada pro stabilizaci a přidružení stanoví úpravu pro rozšíření výše uvedených ustanovení o usazování státních příslušníků

Společenství a Černé Hory za účelem vykonávání ekonomické činnosti jako osoby samostatně výdělečně činné.

5. Bez ohledu na ustanovení tohoto článku:

a) dceřiné společnosti a pobočky společností Společenství mají právo od vstupu této dohody v platnost používat a pronajímat nemovitosti v Černé Hoře;

b) dceřiné společnosti a pobočky společností Společenství mají od vstupu této dohody rovněž právo nabývat a užívat majetková práva k nemovitostem jako černohorské společnosti a pokud jde o veřejný majetek / majetek společného zájmu, mají stejná práva jako černohorské společnosti, jsou-li tato práva nezbytná k výkonu ekonomických činností, pro než jsou založeny.

Článek 54

1. S výhradou ustanovení článku 56, s výjimkou finančních služeb popsaných v příloze VI, mohou strany regulovat usazování a činnost společností a státních příslušníků na svém území do té míry, pokud tato regulace nediskriminuje společnosti a státní příslušníky druhé strany ve srovnání s jejími vlastními společnostmi a státními příslušníky.

2. Pokud jde o finanční služby, bez ohledu na jakákoli jiná ustanovení této dohody není dotčeno právo stran přijímat opatření z důvodů opatrnosti, včetně ochrany investorů, vkladatelů, pojištěnců nebo fiduciářů, nebo zajistit integritu a stabilitu finančního systému. Strany tato opatření nepoužijí jako prostředek k vyhýbání se svým povinnostem podle této dohody.

3. Žádné ustanovení této dohody nelze vykládat jako povinnost kterékoli ze stran zveřejnit informace o obchodech a účetnictví jednotlivých zákazníků nebo jakékoliv důvěrné nebo vlastnické informace ve vlastnictví veřejných subjektů.

Článek 55

1. Aniž jsou dotčena ustanovení obsažená v mnohostranné dohodě o vytvoření Společného evropského leteckého prostoru (ECAA), která stanovují opak, nepoužijí se ustanovené této kapitoly na služby v letecké dopravě, vnitrozemské vodní dopravě a námořní kabotážní dopravě.

2. Rada stabilizace a přidružení může vydávat doporučení ke zlepšení usazování a činností v oblastech uvedených v odstavci 1.

Článek 56

1. Ustanovení článků 53 a 54 nebrání stranám použít zvláštní pravidla ohledně zřizování a provozování poboček a obchodních zastoupení společností druhé strany na svém území v případě, že nejsou zapsány v obchodním rejstříku první strany, kdy jsou tato pravidla odůvodněna právními nebo technickými rozdíly mezi takovými pobočkami a obchodními zastoupeními ve srovnání s pobočkami a obchodními zastoupeními společností zapsaných v obchodním rejstříku na jejím území, nebo kdy jsou v případě finančních služeb odůvodněna opatrností.

2. Rozdíl v zacházení bude jen takový, aby zohledňoval právní nebo technické rozdíly nebo, v případě finančních služeb, důvody obezřetnosti.

Článek 57

S cílem usnadnit státním příslušníkům Společenství a Černé Hory zahájení a vykonávání regulovaných odborných činností v Černé Hoře nebo ve Společenství Rada pro stabilizaci a přidružení prověří, které kroky je nutné učinit pro vzájemné uznávání kvalifikací. Za tím účelem může přijmout veškerá nezbytná opatření.

Článek 58

1. Společnost Společenství nebo černohorská společnost usazená na území Černé Hory nebo Společenství je oprávněna prostřednictvím jedné ze svých dceřiných společností nebo poboček v souladu s platnými právními předpisy hostitelské země zaměstnat nebo nechat zaměstnat v Černé Hoře nebo ve Společenství pracovníky, kteří jsou státními příslušníky členských států Společenství nebo Černé Hory, pokud jsou tito zaměstnanci klíčovým personálem ve smyslu odstavce 2 a jsou zaměstnáváni výlučně společnostmi, jejich dceřinými společnostmi nebo pobočkami. Povolení k pobytu a pracovní povolení bude těmto zaměstnancům vydáno pouze na dobu určitou, po kterou budou zaměstnáni.

2. Klíčovým personálem výše uvedených společností, dále jen „organizace“ jsou „osoby převedené v rámci společnosti“, jak je definováno v písmenu c) tohoto odstavce, a které náležejí do následujících kategorií, pod podmínkou, že organizace je právnickou osobou a že dotčené osoby byly touto organizací zaměstnány nebo byly společníky (jinými než většinovými akcionáři) této organizace alespoň po dobu jednoho roku před tímto převedením:

   a) vedoucí pracovníci organizace, kteří především řídí podnik a kteří jsou pod obecným dohledem a vedením představenstva či akcionářů, a jejichž úkoly zahrnují:

   – řízení při vytváření oddělení nebo útvaru podniku,

   – dohled nad prací a řízení práce ostatních kontrolních, odborných nebo vedoucích zaměstnanců,

   – osobní oprávnění přijímat a propouštět zaměstnance nebo doporučovat jejich přijetí a propuštění a přijímání jiných opatření ohledně zaměstnanců,

   b) osoby pracující v organizaci, které mají výjimečné znalosti, jež jsou nezbytné pro služby, výzkumné zařízení, technologii nebo řízení podniku. Zhodnocení těchto znalostí může zahrnovat, kromě specifických znalostí pro společnost, vysoký stupeň kvalifikace odpovídající typu práce nebo obchodu vyžadujícímu specifické technické znalosti, včetně členství v akreditované profesní organizaci;

   c) „osobou převedenou v rámci společnosti“ se rozumí fyzická osoba, která pracuje v organizaci na území strany a která je dočasně převedena v souvislosti s výkonem ekonomických činností na území druhé strany; dotčená organizace musí mít hlavní provozovnu na území smluvní strany a převod musí být

proveden do společnosti (pobočky nebo dceřiné společnosti) této organizace, provozující podobnou podnikatelskou činnost na území druhé smluvní strany.

3. Vstup a dočasná přítomnost státních příslušníků Černé Hory a Společenství na území Společenství nebo Černé Hory se povoluje, pokud jsou tito zástupci společností osobami pracujícími ve společnosti ve vedoucí pozici, jak je definováno v odstavci 2 písm. a), a odpovídají za založení dceřiné společnosti nebo pobočky černohorské společnosti ve Společenství nebo dceřiné společnosti nebo pobočky společnosti Společenství v Černé Hoře, když:

– tito zástupci nejsou zapojeni do přímého prodeje nebo poskytování služeb, a nedostávají odměnu od zdroje se sídlem na hostitelském území, na němž se toto zařízení nachází,

– společnost má svou hlavní provozovnu mimo Společenství nebo Černou Horu a nemá jiného zástupce, kancelář, pobočku nebo dceřinou společnost v tomto členském státě nebo v Černé Hoře.

KAPITOLA III
POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB

Článek 59

1. Společenství a Černá Hora se v souladu s následujícími ustanoveními zavazují podniknout kroky nezbytné k tomu, aby bylo společnostem nebo státním příslušníkům Společenství nebo Černé Hory, usazeným na území strany, která není totožná se stranou osoby, pro niž jsou služby určeny, postupně povoleno poskytovat služby.

2. Ve shodě s liberalizačním procesem zmíněným v odstavci 1 umožní strany dočasný pohyb fyzických osob, které poskytují služby, nebo které jsou zaměstnávány poskytovatelem služeb jako klíčový personál podle článku 58, včetně fyzických osob, které jsou zástupci společnosti nebo státního příslušníka Společenství nebo Černé Hory a usilují o dočasný vstup za účelem jednání o prodeji služeb nebo sjednání dohody o prodeji služeb pro tohoto poskytovatele služeb, kde tito zástupci nejsou sami zapojeni do přímého prodeje nebo do poskytování služeb veřejnosti.

3. Po čtyřech letech Rada pro stabilizaci a přidružení přijme opatření nezbytná k postupnému provádění ustanovení odstavce 1. Přitom se vezme v úvahu pokrok dosažený stranami ve sbližování jejich právních předpisů.

Článek 60

1. Strany nepřijmou žádná opatření ani nezahájí žádnou činnost, která by učinila podmínky poskytování služeb státními příslušníky nebo společnostmi Společenství nebo Černé Hory usazenými na území strany, která není totožná se stranou osoby, pro niž jsou služby určeny, podstatně více omezující, než byly v den předcházející vstupu této dohody v platnost.

2. Pokud se jedna strana domnívá, že opatření zavedená druhou stranou po vstupu této dohody v platnost vyústí v situaci, která je podstatně více omezující, pokud jde o poskytování služeb, ve srovnání se situací, která předcházela datu vstupu této dohody v platnost, může tato strana požádat druhou stranu o zahájení konzultací.

Článek 61

Pokud jde o poskytování dopravních služeb mezi Společenstvím a Černou Horou, použijí se tato ustanovení:

1. Pokud jde o pozemní dopravu, pravidla pro vztahy mezi stranami stanovuje protokol 4, zejména s cílem zajistit neomezený silniční tranzitní provoz přes Černou Horu a Společenství jako celek, účinné uplatňování zásady nediskriminace a postupnou harmonizaci černohorských právních předpisů v oblasti dopravy s právními předpisy Společenství.

2. Pokud jde o mezinárodní námořní dopravu, zavazují se strany účinně uplatňovat zásadu neomezeného přístupu na mezinárodní námořní trh a k mezinárodní námořní dopravě na obchodním základě a dodržování mezinárodních a evropských závazků v oblasti ochrany, bezpečnosti a životního prostředí.

   Strany potvrzují svůj závazek ve prospěch volné hospodářské soutěže, která je základním rysem mezinárodní námořní dopravy.

3. Při používání zásad uvedených v odstavci 2 strany:

   a) nezačlení ustanovení o sdílení nákladu do budoucích dvoustranných dohod s třetím zeměmi;

   b) při vstupu této dohody v platnost zruší všechna jednostranná opatření, správní, technické a ostatní překážky, které by mohly mít omezující nebo diskriminační účinky na svobodnou dodávku služeb v mezinárodní námořní dopravě;

   c) každá ze stran mimo jiné poskytne lodím provozovaným státními příslušníky nebo společnostmi druhé strany zacházení, které není méně výhodné než zacházení poskytované svým vlastním lodím, pokud jde o přístup do přístavů otevřených pro mezinárodní obchod, využívání infrastruktury a pomocných námořních služeb v přístavech, jakož i související poplatky, celní služby a přidělování kotvišť a zařízení pro nakládku a vykládku.

4. S cílem zajišťovat koordinovaný rozvoj a postupnou liberalizaci dopravy mezi stranami, přizpůsobenou jejich vzájemným obchodním potřebám, se podmínky vzájemného přístupu na trh letecké dopravy řeší prostřednictvím mnohostranné dohody o vytvoření Společného evropského leteckého prostoru (ECAA).

5. Před uzavřením dohody uvedené v odstavci 4 nepřijmou strany žádná opatření nebo akce, které by byly více omezující nebo diskriminační než situace v den předcházející dni vstupu této dohody v platnost;

6. Černá Hora přizpůsobí své právní předpisy včetně správních, technických a ostatních pravidel právním předpisům Společenství právě platným v oblasti letecké, námořní

a vnitrozemské vodní dopravy do té míry, do jaké to poslouží cílům liberalizace a vzájemného přístupu na trhy stran a usnadní pohyb osob a zboží.

7. V souladu se společným pokrokem při dosahování cílů této kapitoly Rada stabilizace a přidružení prověří způsoby vytváření podmínek nezbytných pro zlepšování svobody poskytování leteckých, pozemských a vnitrozemských vodních dopravních služeb.

KAPITOLA IV
BĚŽNÉ PLATBY A POHYB KAPITÁLU

Článek 62

Strany se zavazují, že povolí veškeré platby a převody na běžném účtu platební bilance ve volně směnitelné měně mezi Společenstvím a Černou Horou v souladu s ustanoveními článku VIII dohody o Mezinárodním měnovém fondu.

Článek 63

1. Pokud jde o transakce na kapitálovém účtu a finanční operace platební bilance, počínaje dnem vstupu této dohody v platnost zajistí strany volný pohyb kapitálu týkajícího se přímých investic uskutečněných ve společnostech, které byly založeny v souladu s právními předpisy hostitelské země, investic uskutečněných v souladu s kapitolou II hlavy V a likvidaci nebo repatriaci těchto investic a veškerého zisku, který z nich pochází.

2. Pokud jde o transakce na kapitálovém účtu a finanční operace platební bilance, počínaje dnem vstupu této dohody v platnost strany zajistí volný pohyb kapitálu týkající se úvěrů spojených s obchodními transakcemi nebo poskytováním služeb, kterého se účastní rezident jedné ze stran, a půjček a finančních úvěrů s dobou splatnosti nad jeden rok.

3. Černá Hora od vstupu této dohody v platnost uděluje státním příslušníkům EU, kteří na jejím území nabývají nemovitý majetek, vnitrostátní zacházení.

4. Od vstupu této dohody v platnost Společenství a Černá Hora rovněž zajistí volný pohyb kapitálu spojený s portfoliovými investicemi, finančními půjčkami a úvěry s dobou splatnosti kratší než jeden rok.

5. Aniž je dotčen odstavec 1, strany nezavedou nová omezení v souvislosti s pohybem kapitálu a běžnými platbami mezi rezidenty Společenství a Černá Hora a nezpřísní stávající úpravy.

6. Aniž jsou dotčena ustanovení článku 62 a tohoto článku, v případech, kdy za výjimečných okolností pohyb kapitálu mezi Společenstvím a Černou Horou působí nebo hrozí způsobit vážné obtíže pro fungování politiky směnných kurzů nebo měnové politiky ve Společenství nebo v Černé Hoře, může Společenství nebo

Černá Hora přijmout ochranná opatření ohledně pohybů kapitálu mezi Společenstvím a Černou Horou na dobu nejvýše šest měsíců, pokud jsou tato opatření bezpodmínečně nutná.

7. Nic z výše uvedených ustanovení nesmí být použito tak, aby byla omezena práva hospodářských subjektů stran těžit z jakéhokoliv příznivějšího zacházení, které může být obsahem jakékoliv stávající dvoustranné nebo mnohostranné dohody uzavřené stranami této dohody.

8. Strany uskuteční vzájemné konzultace s cílem usnadnit pohyb kapitálu mezi Společenstvím a Černou Horou za účelem podpory cílů této dohody.

Článek 64

1. Během prvního roku následujícího po dni vstupu této dohody v platnost Společenství a Černá Hora podniknou opatření umožňující vytvoření podmínek nezbytných pro další postupné používání pravidel Společenství pro volný pohyb kapitálu.

2. Do konce druhého roku po vstupu této dohody v platnost Rada stabilizace a přidružení stanoví úpravu pro plné uplatnění pravidel Společenství pro pohyb kapitálu v Černé Hoře.

KAPITOLA V
OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 65

1. Ustanovení této hlavy se použijí s výhradou omezení odůvodněných veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností nebo veřejným zdravím.

2. Nepoužijí se na činnosti, které jsou na území kterékoliv strany spojeny, byť i příležitostně, s výkonem úřední moci.

Článek 66

Pro účely této hlavy žádné ustanovení této dohody nebrání stranám v používání jejich právních předpisů, které upravují vstup a pobyt, práci, pracovní podmínky, usazování fyzických osob a poskytování služeb, zejména pokud jde o udělení, prodloužení a zamítnutí povolení k pobytu za předpokladu, že je nebudou používat takovým způsobem, aby omezily nebo odstranily výhody vzniklé kterékoli straně na základě určitého ustanovení této dohody. Tímto ustanovením není dotčeno použití článku 65.

Článek 67

Na společnosti, které jsou kontrolovány a výhradně vlastněny společně černohorskými společnostmi nebo černohorskými státními příslušníky a společnostmi nebo státními příslušníky Společenství, se rovněž vztahují ustanovení této hlavy.

Článek 68

1. Zacházení spojené s doložkou nejvyšších výhod poskytované v souladu s touto hlavou se nevztahuje na daňová zvýhodnění, která strany poskytují nebo poskytnou v budoucnosti na základě dohod o zamezení dvojího zdanění nebo jiných daňových ujednání.

2. Ustanovení této hlavy nelze vykládat tak, že by stranám bránila přijímat nebo vynucovat jakákoli opatření, jejichž cílem je zabránit daňovým únikům a vyhýbání se daňové povinnosti, podle daňových ustanovení dohod o zamezení dvojího zdanění a jiných daňových úprav nebo domácích finančních předpisů.

3. Ustanovení této hlavy nelze vykládat tak, že by členským státům nebo Černé Hoře při používání příslušných ustanovení jejich finančních právních předpisů bránila rozlišovat mezi daňovými poplatníky, kteří se nenacházejí ve stejné situaci, zejména pokud jde o místo jejich pobytu.

Článek 69

1. Strany vždy usilují o to, aby se pokud možno vyhnuly používání omezujících opatření, včetně dovozních opatření, pro účely platební bilance. Strana, která taková opatření přijme, předloží druhé straně co nejdříve harmonogram jejich zrušení.

2. Má-li jeden nebo více členských států nebo Černá Hora vážné potíže s platební bilancí nebo hrozí-li mu tyto potíže, může Společenství či Černá Hora v souladu s podmínkami podle dohody WTO přijmout omezující opatření, včetně dovozních opatření, která mají omezenou dobu trvání a nesmí přesahovat rámec nezbytný pro vyřešení platební bilance. Společenství či Černá Hora o tom ihned informuje druhou stranu.

3. Omezující opatření se nevztahují na převody související s investicemi, a zejména ne na navrácení investovaných nebo znovu investovaných částek nebo jakýchkoli výnosů z nich.

Článek 70

Ustanovení této hlavy budou postupně přizpůsobena, zejména vzhledem k požadavkům článku V Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS).

Článek 71

Tato dohoda nebrání jednotlivým stranám v použití opatření nezbytných k tomu, aby zabránily obcházení svých opatření ohledně přístupu třetích zemí na svůj trh prostřednictvím této dohody.

HLAVA VI

Sbližování právních předpisů, vymáhání práva a pravidla hospodářské soutěže

Článek 72

1. Smluvní strany uznávají význam sbližování stávajících právních předpisů v Černé Hoře s příslušnými právními předpisy Evropského společenství a jejich účinného provádění. Černá Hora vyvine úsilí, aby zajistila, že se její stávající právní předpisy postupně stanou slučitelnými s *acquis* Společenství. Černá Hora zajistí, aby stávající a budoucí právní předpisy byly řádně prováděny a vymáhány.

2. Toto sbližování započne dnem podpisu dohody a do konce přechodného období stanoveného v článku 8 této dohody se postupně rozšíří na všechny prvky *acquis* Společenství zmíněné v této dohodě.

3. V počáteční etapě se zejména zaměří na určité základní prvky *acquis* vnitřního trhu, včetně právních předpisů ve finančním sektoru, oblasti práva, svobody a bezpečnosti, a na další oblasti související s obchodem. V další fázi se Černá Hora zaměří na zbývající části *acquis*.

   Sbližování bude provedeno na základě programu, který by měl být dohodnut mezi Komisí Evropských společenství a Černou Horou.

4. Černá Hora v součinnosti s Komisí Evropských společenství rovněž určí úpravu sledování sbližování právních předpisů a opatření k vynucování práva, jež mají být přijata.

Článek 73
Hospodářská soutěž a ostatní hospodářská ustanovení

1. Následující skutečnosti jsou neslučitelné s náležitým fungováním dohody, mohou-li ovlivnit obchod mezi Společenstvím a Černou Horou:

   i) veškeré dohody mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání podniků ve vzájemné shodě, jejichž cílem či výsledkem je znemožnění, omezení nebo narušení hospodářské soutěže;

   ii) zneužívání dominantního postavení jedním nebo více podniky na území Společenství nebo Černé Hory jako celku nebo na jeho podstatné části;

   iii) každá státní podpora, která narušuje nebo potenciálně narušuje hospodářskou soutěž zvýhodňováním některých podniků nebo výrobků.

2. Postupy v rozporu s tímto článkem se posuzují na základě kritérií vyplývajících z používání pravidel hospodářské soutěže platných ve Společenství, zejména z článků 81, 82, 86 a 87 Smlouvy o založení Evropského společenství a výkladových nástrojů přijatých orgány Společenství.

3. Obě strany zajistí, aby byl určen funkčně nezávislý státní orgán vybavený oprávněním pro úplné provádění odst. 1 bodů i) a ii) tohoto článku s ohledem na soukromé a státní podniky a podniky se zvláštním oprávněním.

4. Černá Hora ustaví do jednoho roku ode dne vstupu této dohody v platnost funkčně nezávislý orgán vybavený oprávněním pro úplné provádění odst. 1 bodu iii) tohoto článku. Tento orgán bude mít mimo jiné oprávnění pro schvalování programů státní podpory a individuálních podpor ve shodě s odstavcem 2 tohoto článku a oprávnění nařídit vrácení státní podpory, která byla poskytnuta nezákonně.

5. Společenství na jedné straně a Černá Hora na straně druhé zajistí průhlednost státní podpory *mimo jiné* tím, že druhé straně poskytnou každoročně pravidelnou zprávu nebo podobný dokument, který odpovídá metodologii a struktuře sledování státních podpor ve Společenství. Na žádost jedné strany poskytne druhá strana informace o jednotlivých zvláštních případech státní podpory.

6. Černá Hora sestaví celkový přehled programů podpory zřízených před ustavením orgánu podle odstavce 4 a přizpůsobí tyto programy podpory kritériím uvedeným v odstavci 2 tohoto článku nejpozději do čtyř let od vstupu této dohody v platnost.

7. a) Pro účely používání ustanovení odst. 1 bodu iii) strany uznávají, že v prvních pěti letech po vstupu této dohody v platnost se státní podpory udělené Černou Horou posuzují s ohledem na skutečnost, že se Černá Hora považuje za oblast shodnou s oblastmi Společenství podle čl. 87 odst. 3 písm. a) Smlouvy o založení Evropského společenství.

   b) Do čtyř let od vstupu této dohody v platnost Černá Hora předloží Komisi Evropských společenství údaje o svém HDP na obyvatele, harmonizované na úrovni NUTS II. Orgán podle odstavce 4 a Komise Evropských společenství poté společně zhodnotí způsobilost černohorských regionů a maximální výši podpory ve vztahu k této způsobilosti, aby bylo možné na základě příslušných pokynů Společenství vytvořit mapu poskytování regionální podpory.

8. V protokolu 5 jsou uvedena pravidla ke státní podpoře v ocelářském průmyslu. Protokol stanoví pravidla použitelná v případě udělování podpory na restrukturalizaci ocelářskému průmyslu. Zdůrazní výjimečnou povahu takové podpory a skutečnost, že tato podpora bude časově omezena a vázána na snížení kapacity v rámci programů proveditelnosti.

9. Pokud jde o produkty uvedené v kapitole II hlavy IV:

   - odst. 1 bod iii) se nepoužije;

   - veškeré postupy, které jsou v rozporu s odst. 1 bodem i), se posuzují podle kritérií stanovených Společenstvím na základě článků 36 a 37 Smlouvy o založení Evropského společenství a zvláštních nástrojů Společenství přijatých na tomto základě.

10. Považuje-li jedna ze stran určitý postup za neslučitelný s podmínkami odstavce 1 tohoto článku, může po konzultaci v rámci Rady stabilizace a přidružení nebo třicet pracovních dnů po podání žádosti o tyto konzultace přijmout vhodná opatření.

Tento článek se nijak nedotýká nebo neovlivňuje přijímání vyrovnávacích opatření Společenstvím nebo Černou Horou v souladu s příslušnými články GATT 1994 a Dohody o WTO o subvencích a vyrovnávacích opatřeních nebo souvisejících vnitřních právních předpisů.

Článek 74
Veřejné podniky

Nejpozději do konce třetího roku po dni vstupu této dohody v platnost začne Černá Hora na veřejné podniky a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, uplatňovat zásady stanovené ve Smlouvě o založení Evropského společenství, a zejména v článku 86.

Zvláštní práva veřejných podniků nesmí během přechodného období obsahovat možnost stanovit množstevní omezení nebo opatření s rovnocenným účinkem na dovoz ze Společenství do Černé Hory.

Článek 75
Duševní, průmyslové a obchodní vlastnictví

1. Na základě tohoto článku a přílohy VII potvrzují strany význam, který přikládají zajištění náležité a účinné ochrany a vymáhání práv duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví.

2. Od vstupu této dohody v platnost poskytnou strany svým společnostem a státním příslušníkům při uznávání a ochraně duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví zacházení, které není méně výhodné než zacházení poskytované kterékoli třetí zemi na základě dvoustranných dohod.

3. Černá Hora přijme nezbytná opatření, aby nejpozději pět let po dni vstupu této dohody v platnost zajistila úroveň ochrany práv duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví, která odpovídá odpovídající úrovni ve Společenství, včetně účinných prostředků k prosazování těchto práv.

4. Černá Hora se zavazuje přistoupit ve výše uvedené lhůtě k mnohostranné úmluvě o právech duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví uvedené v příloze VII. Rada pro stabilizaci a přidružení může Černé Hoře uložit, aby přistoupila k jednotlivým mnohostranným úmluvám v této oblasti.

5. Vzniknou-li v oblasti duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví problémy dotýkající se obchodních podmínek, jsou na žádost kterékoli ze stran neprodleně předloženy Radě stabilizace a přidružení s cílem dosáhnout vzájemně uspokojivého řešení.

Článek 76
Veřejné zakázky

1. Společenství a Černá Hora pokládají za žádoucí cíl otevření veřejných nabídkových řízení na základě zásad nediskriminace a vzájemnosti, zejména v rámci WTO.

2. Společnostem Černé Hory, nehledě na to, zda jsou usazeny ve Společenství či nikoliv, se vstupem této dohody v platnost poskytne přístup k veřejným nabídkovým řízením ve Společenství podle pravidel Společenství pro zadávání veřejných zakázek, přičemž se jim dostane neméně výhodného zacházení, než jaké se poskytuje společnostem Společenství.

   Výše uvedená ustanovení se vztahují rovněž na zakázky v oblasti veřejných služeb, jakmile vláda Černé Hory přijme právní předpisy, jež do této oblasti zavedou pravidla Společenství. Společenství bude pravidelně zkoumat, zda Černá Hora tyto právní předpisy skutečně zavedla.

3. Společnostem Společenství usazeným v Černé Hoře podle ustanovení kapitoly II hlavy V se vstupem této dohody v platnost poskytne přístup k veřejným nabídkovým řízením v Černé Hoře za neméně výhodného zacházení, než jaké se poskytuje černohorským společnostem.

4. Společnostem Společenství, které nejsou usazeny v Černé Hoře, se vstupem této dohody v platnost poskytne přístup k veřejným nabídkovým řízením v Černé Hoře, přičemž se jim dostane neméně výhodného zacházení, než jaké se poskytuje společnostem Černé Hory.

5. Rada pro stabilizaci a přidružení pravidelně zkoumá, zda má Černá Hora možnost poskytnut přístup k veřejným nabídkovým řízením v Černé Hoře všem společnostem Společenství. Černá Hora informuje ročně Radu pro stabilizaci a přidružení o opatřeních přijatých s cílem posílit transparentnost a zajistit účinný soudní přezkum rozhodnutí přijatých v oblasti zadávání veřejných zakázek.

6. Pokud jde o usazování, činnost a poskytování služeb mezi Společenstvím a Černou Horou, jakož i o zaměstnávání a pohyb pracovních sil související s prováděním veřejných zakázek, použijí se ustanovení článků 49 až 64.

Článek 77
Normalizace, metrologie, akreditace a posuzování shody

1. Černá Hora přijme nezbytná opatření s cílem postupně dosáhnout shody s technickými předpisy Společenství a evropskými normalizačními a metrologickými postupy a postupy pro uznávání a posuzování shody.

2. Za tímto účelem smluvní strany povinny:

   – podporovat používání technických předpisů, evropských norem a postupů pro posuzování shody Společenství;

   – poskytovat pomoc k posílení rozvoje kvalitní infrastruktury: normalizace, metrologie, akreditace a posuzování shody;

   – podporovat účast Černé Hory na práci organizací zabývajících se normami, posuzováním shody, metrologií a podobnými funkcemi (např. CEN, CENELEC, ETSI, EA, WELMEC, EUROMET atd.);

   – případně uzavřít dohodu o posuzování shody a přijímání průmyslových výrobků poté, co bude právní rámec a příslušné procesy Černé Hory

v dostatečném souladu s rámcem Společenství a zároveň budou k dispozici příslušné odborné znalosti.

Článek 78
Ochrana spotřebitele

Strany spolupracují s cílem sladit normy ochrany spotřebitele v Černé Hoře s normami Společenství. Účinná ochrana spotřebitelů je nezbytná pro zajištění správného fungování tržního hospodářství a tato ochrana závisí na rozvoji správní infrastruktury s cílem zajistit dozor nad trhem a vynucování práva v této oblasti.

Za tímto účelem a s ohledem na společné zájmy strany podporují a zajišťují:

– politiku aktivní ochrany spotřebitele v souladu s právními předpisy Společenství, včetně nárůstu informovanosti a rozvoje nezávislých organizací;

– harmonizaci právních předpisů v oblasti ochrany spotřebitele v Černé Hoře s předpisy, které jsou platné ve Společenství;

– účinnou právní ochranu spotřebitelů s cílem zlepšit kvalitu spotřebního zboží a uchovat vhodné bezpečnostní normy

– sledování pravidel příslušnými orgány a poskytování přístupu k právní ochraně v případě sporů;

– výměnu informací o nebezpečných výrobcích.

Článek 79
Pracovní podmínky a rovné příležitosti

Černá Hora bude postupně harmonizovat své právní předpisy týkající se pracovních podmínek, zejména bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a rovných příležitostí s právními předpisy Společenství.

HLAVA VII
spravedlnost, svoboda a bezpečnost

Článek 80
Posílení institucí a právního státu

Ve spolupráci v oblastech spravedlnosti, svobody a bezpečnosti strany přikládají velký význam upevnění právního státu a posílení institucí na všech úrovních administrativy obecně a ve výkonu práva a fungování systému spravedlnosti zvlášť. Spolupráce se zaměří zejména na posílení nezávislosti soudnictví a zlepšení jeho efektivity, vývoj odpovídajících struktur pro policii a další donucovací orgány, poskytnutí odpovídající odborné přípravy a na boj s korupcí.

Článek 81
Ochrana osobních údajů

Černá Hora bude po vstupu této dohody v platnost harmonizovat své právní předpisy týkající se ochrany osobních údajů s právními předpisy Společenství a dalšími evropskými a mezinárodními právními předpisy o ochraně soukromí. Černá Hora ustaví jeden nebo více nezávislých kontrolních orgánů s dostatečnými finančními i lidskými zdroji s cílem účinně monitorovat a zaručovat vynucování vnitrostátních právních předpisů v oblasti ochrany osobních údajů. Strany budou na dosažení tohoto cíle spolupracovat.

Článek 82
Víza, správa hranic, azyl a migrace

Strany budou spolupracovat v oblasti víz, hraničních kontrol, azylu a migrace a vytvoří rámec pro spolupráci v těchto oblastech, a to i na regionální úrovni, přičemž v případě potřeby vezmou v potaz a plně využijí stávající iniciativy v této oblasti.

Spolupráce ve zde zmíněných záležitostech bude založena na vzájemných konzultacích a těsné koordinaci mezi stranami a měla by zahrnovat technickou a správní pomoc pro:

– výměnu informací o právních předpisech a postupech;

– vypracování právních předpisů;

– posílení účinnosti institucí;

– odbornou přípravu personálu;

– bezpečnost cestovních dokladů a odhalování falešných dokladů;

– správa hranic.

Spolupráce se zaměří zejména na:

– v oblasti azylu na provádění vnitrostátních právních předpisů tak, aby odpovídaly normám Ženevské úmluvy z roku 1951 a Newyorského protokolu z roku 1967, čímž se zajistí dodržování jak zásady nenavracení, tak i dalších práv žadatelů o azyl a uprchlíků;

– v oblasti legální migrace na pravidla a práva přijímání a status přijatých osob. Pokud jde o migraci, strany souhlasí s rovným zacházením se státními příslušníky jiných zemí, kteří se legálně zdržují na jejich území, a s podporou integrační politiky směřující k tomu, aby jejich práva a povinnosti byly srovnatelné s právy a povinnostmi jejich vlastních občanů.

Článek 83
Prevence a kontrola nedovoleného přistěhovalectví; zpětné přebírání

Strany budou spolupracovat za účelem prevence a kontroly nedovoleného přistěhovalectví. Za tímto účelem Černá Hora a členské státy souhlasí, že budou zpětně přebírat své státní příslušníky, kteří nedovoleně pobývají na jejich územích, a strany také souhlasí [že uzavřou]

a budou plně provádět dohodu o zpětném přebírání osob, včetně povinnosti zpětného přebírání státních příslušníků jiných zemí a osob bez státní příslušnosti.

Členské státy a Černá Hora poskytnou svým státním příslušníkům patřičné dokumenty totožnosti a uplatní pro ně administrativní opatření nezbytná v takových případech.

Zvláštní postupy za účelem zpětného přebírání státních příslušníků, státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti uvedené v dohodě mezi Evropským společenstvím a Černou Horou o zpětném přebírání osob s nedovoleným pobytem.

Černá Hora souhlasí s uzavřením dohod o zpětném přebírání osob s dalšími zeměmi procesu stabilizace a přidružení a zavazuje se přijmout veškerá nezbytná opatření, aby zajistila pružné a rychlé provádění dohod uvedených v tomto článku.

Rada pro stabilizaci a přidružení stanoví další společné kroky, které by mohly být provedeny za účelem prevence a kontroly nedovoleného přistěhovalectví, včetně obchodu s lidmi a fungování nelegálních převaděčských sítí.

Článek 84
Praní peněz a financování terorismu

1. Strany budou spolupracovat, aby zabránily využití svých finančních systému k praní výnosů z trestné činnosti obecně, a zejména z trestné činnosti související s drogami a k financování terorismu.

2. Spolupráce v této oblasti může zahrnout správní a technickou pomoc s cílem rozvíjet provádění předpisů a účinného fungování vhodných norem a mechanismů pro boj proti praní peněz a financování terorismu, které jsou rovnocenné normám a mechanismům, jež v této oblasti přijalo Společenství a mezinárodní fóra, zejména skupina pro finanční činnost (FATF).

Článek 85
Spolupráce v oblasti nedovolených drog

1. V rámci svých příslušných pravomocí strany spolupracují, aby zajistily vyvážený a integrovaný přístup k drogové problematice. Protidrogové politiky a opatření se zaměří na posílení struktur pro boj s nedovolenými drogami, na snížení jejich dodávek, obchodu s nimi a poptávky po nedovolených drogách a na vyrovnávání se se zdravotními a sociálními důsledky zneužívání drog a rovněž na účinnější kontrolu prekurzorů.

2. Strany se dohodnou na nezbytných metodách spolupráce k dosažení těchto cílů. Základem opatření jsou společně dohodnuté zásady v souladu s protidrogovou strategií EU.

Článek 86
Prevence a boj s organizovaným zločinem a jinými protiprávními činnostmi

Strany budou spolupracovat v oblasti prevence a boje proti trestné činnosti a protiprávním činnostem, organizovaným i neorganizovaným, jako jsou:

– převaděčství a obchod s lidmi;

– protiprávní ekonomické činnosti, zejména padělání peněz a nepeněžních platebních prostředků, protiprávní transakce s produkty, jako je průmyslový odpad, radioaktivní materiál a transakce zahrnující zakázané výrobky nebo padělky a pirátské výrobky;

– korupce, jak v soukromém, tak ve veřejném sektoru, zejména spojená s neprůhlednými správními postupy;

– daňové podvody;

– krádež identity;

– nedovolený obchod s omamnými a psychotropními látkami;

– nedovolený obchod se zbraněmi;

– padělání dokumentů;

– pašování a nedovolený obchod se zbožím, včetně automobilů;

– počítačová trestná činnost.

Pokud jde o padělání měny, Černá Hora bude úzce spolupracovat s Evropským společenstvím s cílem bojovat proti padělání bankovek a mincí a potlačovat a trestat padělání bankovek a mincí, ke kterému by mohlo docházet na tomto území. Na úrovni prevence bude Černá Hora usilovat o provádění opatření, která jsou rovnocenná opatřením stanoveným v příslušných právních předpisech Společenství a dodržovat mezinárodní úmluvy týkající se této oblasti práva. Černá Hora by mohla využít podpory Společenství k výměně, pomoci a odborného vzdělávání za účelem ochrany eura proti padělání.

Bude podporována regionální spolupráce a soulad s uznávanými mezinárodními normami v boji proti organizovanému zločinu.

Článek 87
Boj s terorismem

V souladu s mezinárodními úmluvami, jichž jsou smluvními stranami, a jejich příslušnými právními a správními předpisy se strany dohodly, že budou spolupracovat při prevenci a potlačování teroristických činů i jejich financování:

– v rámci plného provádění rezoluce Rady bezpečnosti 1373 (2001) a dalších příslušných rezolucí OSN, mezinárodních úmluv a nástrojů;

– výměnou informací o teroristických skupinách a jejich podpůrných sítích v souladu s mezinárodními a vnitrostátními právními předpisy;

– výměnou zkušeností ohledně prostředků a metod boje proti terorismu, jakož i zkušeností v technických oblastech, v odborné přípravě a v oblasti prevence terorismu.

HLAVA VIII
POLITIKY SPOLUPRÁCE

Článek 88

1. Společenství a Černá Hora naváží úzkou spolupráci s cílem přispět k rozvoji a růstovému potenciálu Černé Hory. Tato spolupráce posílí stávající hospodářské vazby na nejširším možném základě ku prospěchu obou stran.

2. Politiky a další opatření budou pojaty tak, aby vedly k udržitelnému hospodářskému a sociálnímu rozvoji Černé Hory. Tyto politiky by měly zajistit, že budou od počátku rovněž plně začleněna hlediska ochrany životního prostředí a že budou spojena s požadavky harmonického sociálního rozvoje.

3. Politiky spolupráce by měly být zasazeny do regionálního rámce spolupráce. Zvláštní pozornost bude věnována opatřením, která posilují spolupráci mezi Černou Horou a sousedními zeměmi včetně členských států, což rovněž přispěje k regionální stabilitě. Rada pro stabilizaci a přidružení může určit priority mezi dále uvedenými politikami spolupráce a v jejich rámci, v souladu s evropským partnerstvím.

Článek 89
Hospodářská a obchodní politika

Společenství a Černá Hora usnadní proces hospodářských reforem spoluprací směřující k lepšímu pochopení základních prvků svých ekonomik a formulování a provádění hospodářské politiky v tržním hospodářství.

Za tímto účelem budou Společenství a Černá Hora spolupracovat při:

- výměně informací o makroekonomickém výkonu a vyhlídkách a o rozvojových strategiích;

- společné analýze hospodářských otázek společného zájmu, včetně vytváření rámce hospodářské politiky a nástrojů k jejímu provádění;

- podpoře širší spolupráce zaměřené na urychlení předávání know-how a přístupu k novým technologiím.

Černá Hora bude usilovat o vytvoření fungující tržní ekonomiky a o postupné sbližování své politiky s politikami hospodářské a měnové unie zaměřenými na stabilitu. Na žádost orgánů Černé Hory může Společenství poskytnout pomoc určenou na podporu úsilí Černé Hory.

Spolupráce se rovněž zaměří na posílení právního státu v obchodní sféře prostřednictvím vytvoření stabilního a nediskriminačního rámce obchodního práva.

Spolupráce v této oblasti bude obsahovat také výměnu informací týkajících se zásad a fungování Evropské hospodářské a měnové unie.

Článek 90
Statistická spolupráce

Spolupráce mezi stranami se soustředí především na prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti statistiky, včetně hospodářské, obchodní, měnové a finanční oblasti. Zaměří se zejména na vývoj účinného a udržitelného statistického systému schopného poskytovat spolehlivé, objektivní a přesné údaje, které jsou potřebné pro plánování a sledování procesu transformace a reforem v Černé Hoře. Rovněž by měla statistickým úřadům v Černé Hoře umožnit lépe reagovat na potřeby svých zákazníků v zemi (jak z veřejného, tak ze soukromého sektoru). Statistický systém by měl dodržovat základní statistické zásady vydané OSN, kodex evropské statistiky a ustanovení evropských právních předpisů v oblasti statistiky a rozvíjet se směrem k *acquis* Společenství. Strany spolupracují zejména za účelem zajištění důvěryhodnosti jednotlivých údajů, postupného zvyšování sběru dat a jejich přenosu do Evropského statistického systému, poskytování informací o metodách, přenos know-how a odbornou přípravu.

Článek 91
Bankovnictví, pojišťovnictví a ostatní finanční služby

Spolupráce mezi Černou Horou a Společenstvím se soustředí především na prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti bankovnictví, pojišťovnictví a finančních služeb. Strany budou spolupracovat s cílem vytvořit a rozvíjet vhodný rámec podpory bankovnictví, pojišťovnictví a finančních služeb v Černé Hoře, který bude založen na postupech korektní hospodářské soutěže, s cílem zajistit nezbytné rovné podmínky.

Článek 92
Spolupráce v oblasti vnitřní kontroly a externího auditu

Spolupráce mezi stranami se soustředí především na prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti veřejné vnitřní finanční kontroly (PIFC) a externího auditu. Strany budou zejména spolupracovat s cílem rozvíjet prostřednictvím vypracování a přijetí příslušných předpisů transparentní, účinné a ekonomické veřejné vnitřní finanční kontroly (PICF), včetně finanční správy a kontroly a funkčně nezávislého vnitřního auditu a systémů nezávislých vnitřních auditů v Černé Hoře v souladu s mezinárodně uznávanými normami a metodikami a osvědčenými postupy EU. Spolupráce se také soustředí na budování kapacit Nejvyššího kontrolního orgánu v Černé Hoře. Aby bylo možné plnit povinnosti v oblasti spolupráce a harmonizace vycházející z výše uvedených požadavků, musí se spolupráce zaměřit na vytvoření a posílení centrálních harmonizačních jednotek pro finanční správu a kontrolu a interní Audit.

Článek 93
Podpora a ochrana investic

V rámci svých příslušných pravomocí strany spolupracují v oblasti podpory a ochrany investic s cílem vytvořit prostředí příznivé pro soukromé investice, jak domácí, tak i zahraniční, které je tak důležité pro hospodářskou a průmyslovou revitalizaci v Černé Hoře.

Cílem spolupráce je v Černé Hoře zejména zlepšení právního rámce, který podporuje a ochraňuje investice.

Článek 94
Průmyslová spolupráce

Cílem spolupráce je také podpora modernizace a restrukturalizace průmyslu a jednotlivých odvětví v Černé Hoře. Bude se rovněž týkat průmyslové spolupráce mezi hospodářskými subjekty s cílem posílit soukromý sektor za podmínek zajišťujících ochranu životního prostředí.

Iniciativy průmyslové spolupráce budou odrážet priority stanovené oběma stranami. Vezmou v úvahu regionální aspekty průmyslového rozvoje a případně podpoří nadnárodní partnerství. Iniciativy by především měly usilovat o zřízení vhodného rámce pro podniky, zlepšení řízení know-how, rozvoj trhu, transparentnost trhu a podnikatelské prostředí. Zvláštní pozornost bude věnována zavedení účinných opatření na podporu vývozu v Černé Hoře.

Spolupráce náležitě zohlední *acquis* Společenství v oblasti průmyslové politiky.

Článek 95
Malé a střední podniky

Strany v rámci své spolupráce usilují o rozvoj a posílení malých a středních podniků soukromého sektoru, o vytváření nových podniků v oblastech s růstovým potenciálem a spolupráci mezi malými a středními podniky ve Společenství a v Černé Hoře.

Spolupráce náležitě zohlední prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti malých a středních podniků a deset obecných zásad zakotvených v Evropské chartě pro malé podniky.

Článek 96
Cestovní ruch

Spolupráce mezi stranami v oblasti cestovního ruchu bude usilovat zejména o posílení toku informací o cestovním ruchu (prostřednictvím mezinárodních sítí, databank apod.); podporu rozvoje infrastruktury, která příznivě ovlivňuje investice do odvětví cestovního ruchu, účast Černé Hory v důležitých evropských organizacích cestovního ruchu. Bude také usilovat o studium příležitostí a posílení spolupráce mezi podniky působícími v cestovním ruchu, odborníky, vládami a jejich příslušnými orgány v oblasti cestovního ruchu a na přenos know-how (prostřednictvím odborné přípravy, výměn a seminářů). Spolupráce náležitě zohlední *acquis* Společenství týkajících se tohoto odvětví.

Spolupráce by měla být zasazena do regionálního rámce spolupráce.

Článek 97
Zemědělství a zemědělsko-průmyslové odvětví

Spolupráce mezi stranami bude rozvíjena ve všech prioritních oblastech spojených s *acquis* v oblasti zemědělství a veterinární a fytosanitární oblastí. Spolupráce bude usilovat zejména o modernizaci a restrukturalizaci zemědělství a zemědělsko-průmyslového odvětví, zejména

o dosažení hygienických požadavků Společenství, o zlepšení hospodaření s vodou, rozvoj venkova a rozvoj lesnictví v Černé Hoře a o podporu postupné harmonizace právních předpisů a postupů Černé Hory s pravidly a normami Společenství.

Článek 98
Rybolov

Strany prozkoumají možnost stanovení vzájemně prospěšných oblastí společného zájmu v odvětví rybolovu. Spolupráce náležitě zohlední prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti rybolovu, včetně plnění mezinárodních závazků týkajících se pravidel mezinárodních a regionálních rybářských organizací pro zachování a řízení rybolovných zdrojů.

Článek 99
Clo

Strany budou spolupracovat v této oblasti, aby zajistily dodržování všech ustanovení, která mají být přijata v oblasti obchodu, a dosáhly sblížení černohorského celního systému a celního systému Společenství, a napomohly tak usnadnit liberalizaci plánovanou podle dohody o stabilizaci a přidružení a postupné sblížení černohorského práva v celní oblasti s *acquis*.

V rámci spolupráce se náležitě přihlíží k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v oblasti cel.

Pravidla vzájemné správní pomoci mezi stranami v oblasti cel se stanoví v protokolu 6.

Článek 100
Daně

Strany vytvoří spolupráci v oblasti daní, včetně opatření zaměřených na další reformu černohorského daňového systému a restrukturalizaci daňové správy s ohledem na zajištění účinnosti výběru daní a boje proti daňovým podvodům.

Spolupráce náležitě zohlední prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti daní a boje proti škodlivé daňové soutěži. Odstranění škodlivé daňové soutěže bude provedeno na základě zásad kodexu chování pro zdaňování podniků schváleného Radou dne 1. prosince 1997.

Spolupráce by se měla rovněž vztahovat na zlepšení transparentnosti a boj proti korupci a zahrnovat výměnu informací s členskými státy Evropské unie, aby se usnadnilo prosazování opatření, která mají zabránit daňovým podvodům, daňových únikům nebo vyhýbání se daňovým povinnostem. Černá Hora dokončí síť dvoustranných dohod s členskými státy v souladu s poslední aktualizací vzorové úmluvy OECD o daních z příjmu a majetku a na základě vzorové dohody OECD o výměně informací o daňových záležitostech do míry, kterou požadující členský stát předepisuje.

Článek 101
Sociální spolupráce

Pokud jde o zaměstnávání, zaměří se spolupráce mezi stranami zejména na modernizaci služeb vyhledávání zaměstnání a profesní orientace, zavedení podpůrných opatření a podporu místního rozvoje při podpoře restrukturalizace průmyslu a trhu práce. Zahrnuje rovněž opatření jako jsou studie, vysílání odborníků, informační a školicí akce.

Strany budou spolupracovat s cílem usnadnit reformu politiky zaměstnanosti v Černé Hoře v souvislosti s posílenou hospodářskou reformou a integrací. Spolupráce bude usilovat o podporu přizpůsobení černohorského systému sociálního zabezpečení novým hospodářským a sociálním požadavkům a bude zahrnovat úpravu právních předpisů v Černé Hoře týkajících se pracovních podmínek a rovných příležitostí pro ženy a muže, zdravotně postižených osob a osob patřícím k menšinovým skupinám a zlepšení úrovně ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků, přičemž se jako měřítko použije úroveň ochrany existující ve Společenství. Černá Hora zajistí dodržování a účinné provádění základních úmluv ILO.

V rámci spolupráce se náležitě přihlíží k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v této oblasti.

Článek 102
Vzdělání, odborná příprava a školení

Strany budou spolupracovat s cílem zvýšit úroveň všeobecného vzdělání, odborného vzdělávání a odborné přípravy v Černé Hoře a rovněž i úroveň politiky v oblasti mládeže a práce s mládeží, včetně neformálního vzdělávání. Prioritou systémů vysokoškolského vzdělávání je dosažení cílů Boloňské deklarace v rámci mezivládního Boloňského procesu.

Strany budou rovněž spolupracovat s cílem zajistit, aby byl přístup ke všem úrovním vzdělání a odborné přípravy v Černé Hoře prostý jakékoli diskriminace založené na pohlaví, barvě pleti, etnickém původu nebo náboženském vyznání.

Příslušné programy a nástroje Společenství přispějí k modernizaci vzdělávacích a školících struktur a činností v Srbsku a Černé Hoře.

V rámci spolupráce se náležitě přihlíží k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v této oblasti.

Článek 103
Kulturní spolupráce

Strany se zavazují podporovat kulturní spolupráci. Tato spolupráce *mimo jiné* slouží ke zvýšení vzájemného porozumění a úcty mezi jednotlivci, společenstvími a národy. Strany se také zavazují spolupracovat s cílem podpořit kulturní rozmanitost, zejména v rámci Úmluvy UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů.

Článek 104
Spolupráce v audiovizuální oblasti

Strany spolupracují, aby podpořily audiovizuální průmysl v Evropě a koprodukci v oblasti filmu a televize.

Spolupráce by mohla zahrnout, *mimo jiné*, programy a zařízení pro školení novinářů a dalších mediálních odborníků a také technickou pomoc veřejnoprávním a soukromým sdělovacím prostředkům, aby byla posílena jejich nezávislost, profesionalita a vztahy s evropskými sdělovacími prostředky.

Černá Hora sjednotí své politiky ohledně předpisů pro obsahové složení přeshraničního vysílání s předpisy ES a přistoupí k harmonizaci svých právních předpisů s *acquis* EU. Černá Hora bude klást zvláštní důraz na záležitosti spojené se získáváním práv duševního vlastnictví pro programy vysílané prostřednictvím satelitu, kabelu a terestrických frekvencí.

Článek 105
Informační společnost

Spolupráce bude rozvíjena v oblastech spojení s acquis Společenství v oblasti informační společnosti. Bude podporovat především postupné sbližování politik a právních předpisů Černé Hory v tomto odvětví s předpisy Společenství.

Strany budou také spolupracovat s ohledem na rozvoj informační společnosti v Černé Hoře. Obecným cílem je příprava celé společnosti na digitální věk, přilákání investic a interoperabilita sítí a služeb.

Článek 106
Služby a sítě elektronických komunikací

V rámci spolupráce se přihlíží především k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v této oblasti.

Strany zejména posílí spolupráci v oblasti sítí a služeb elektronických komunikací, s konečným cílem, aby Černá Hora přijala *acquis* Společenství v tomto odvětví 3 roky po vstupu této dohody v platnost.

Článek 107
Informace a komunikace

Společenství a Černá Hora přijmou nezbytná opatření na podporu vzájemné výměny informací Prioritu budou mít programy zaměřené na poskytování základních informací o Společenství široké veřejnosti a specializovanějších informací odborným kruhům v Černé Hoře.

Článek 108
Doprava

Spolupráce mezi stranami se soustředí především na prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti dopravy.

Spolupráce může mít za cíl především restrukturalizaci a modernizaci černohorských způsobů dopravy, zlepšení volného pohybu cestujících a zboží, podporu přístupu k dopravnímu trhu a zařízením včetně přístavů a letišť. Spolupráce může dále podporovat rozvoj multimodální infrastruktury ve spojení s hlavními transevropskými sítěmi, a především na posílení regionálních spojů v jihovýchodní Evropě v souladu s memorandem o porozumění o rozvoji základní regionální dopravní sítě. Cílem spolupráce je dosažení provozních norem srovnatelných s normami Společenství, rozvoj dopravního systému v Černé Hoře, který bude slučitelný a sladěný se systémem Společenství, a na zlepšení ochrany životního prostředí v dopravě.

Článek 109
Energie

Spolupráce se zaměří především na prioritní oblasti spojené s *acquis* Společenství v oblasti energie. Bude založena na Smlouvě o Energetickém společenství a bude rozvíjena s ohledem na postupnou integraci Černé Hory do evropských trhů s energií. Spolupráce může obsahovat zejména:

- formulaci a plánování energetické politiky včetně modernizace infrastruktury, zlepšení a diverzifikace nabídky a zlepšení přístupu na energetický trh včetně zjednodušení tranzitu, přenosu a distribuce a obnovy propojení elektrických sítí regionálního významu se sousedními zeměmi;

- podporu energetických úspor, energetické účinnosti, obnovitelné energie a studia vlivu výroby a spotřeby energie na životní prostředí;

- formulaci rámce podmínek pro restrukturalizaci energetických společností a spolupráci mezi podniky v tomto odvětví.

Článek 110
Jaderná bezpečnost

Strany budou spolupracovat v oblasti jaderné bezpečnosti a bezpečnostních opatření. Spolupráce by mohla zahrnovat tyto oblasti:

- aktualizace právních předpisů a nařízení stran v oblasti radiační ochrany, jaderné bezpečnosti a účtování s jaderným materiálem a kontrola a posílení orgánů dozoru a jejich zdrojů;

- podpora dohod mezi členskými státy nebo Euratomem a Černou Horou ohledně včasného ohlášení v případě jaderných havárií a ohledně připravenosti na mimořádné události a ohledně otázek jaderné bezpečnosti obecně tam, kde je to vhodné

- odpovědnost třetích stran za škody způsobené provozem jaderných zařízení.

Článek 111
Životní prostředí

Strany budou rozvíjet a posilovat svou spolupráci v oblasti životního prostředí se zásadním úkolem zastavit další zhoršování a zahájit zlepšování stavu životního prostředí s cílem dosáhnout udržitelného rozvoje.

Strany budou zejména spolupracovat s cílem posílení správních struktur a postupů k zajištění strategického plánování otázek životního prostředí a koordinace mezi příslušnými účastníky a zaměří se na sbližování černohorských právních předpisů s acquis Společenství. Spolupráce by se rovněž mohla zaměřit na tvorbu strategií k významnému snížení místního, regionálního a přeshraničního znečištění vzduchu a vody, k vytvoření systému účinné, čisté, udržitelné a obnovitelné výroby a spotřeby energie a k provedení posouzení vlivu na životní prostředí a strategického environmentálního posouzení. Zvláštní pozornost bude zaměřena na ratifikaci a provádění Kjótského protokolu.

Článek 112
Spolupráce v oblasti výzkumu a technického rozvoje

Strany podporují spolupráci v civilním vědeckém výzkumu a technologickém rozvoji na základě vzájemné výhodnosti a s ohledem na dostupnost zdrojů, přiměřený přístup ke svým programům, s výhradou vhodné úrovně účinné ochrany práv duševního, průmyslového a obchodního vlastnictví

Spolupráce bude náležitě přihlížet k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v oblasti výzkumu a technického vývoje.

Článek 113
Regionální a místní rozvoj

Strany budou usilovat o posílení spolupráce v oblasti regionálního a místního rozvoje s cílem napomoci hospodářskému rozvoji a snížit regionální nerovnováhu. Zvláštní pozornost bude věnována přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci.

V rámci spolupráce se náležitě přihlédne k prioritním oblastem spojeným s *acquis* Společenství v oblasti regionálního rozvoje.

Článek 114
Veřejná správa

Spolupráce se zaměří na rozvoj účinné a odpovědné veřejné správy v Černé Hoře, zejména na podporu právního státu, řádné fungování státních institucí ve prospěch celé populace Černé Hory jako celku a hladký průběh rozvoje vztahů mezi EU a Černou Horou.

Spolupráce v této oblasti se bude týkat zejména budování institucí, včetně tvorby a provádění transparentních a nestranných náborových postupů, řízení lidských zdrojů a kariérního růstu ve veřejné správě, průběžné odborné přípravy a podpory etiky ve veřejné správě. Spolupráce bude zahrnovat všechny úrovně veřejné správy, včetně místní správy.

HLAVA IX
FINANČNÍ SPOLUPRÁCE

Článek 115

Za účelem dosažení cílů této dohody a v souladu s články 5, 116 a 118 může Černá Hora získat finanční pomoc Společenství ve formě grantů a půjček, včetně půjček od Evropské investiční banky. Pomoc Společenství je podmíněna dalším pokrokem v plnění kodaňských politických kritérií, a zejména pokrokem v plnění konkrétních priorit evropského partnerství Budou rovněž zohledněny výsledky ročních přezkumů zemí procesu stabilizace a přidružení, zejména ve vztahu k závazku příjemců provádět demokratické, hospodářské a institucionální reformy, a ostatní závěry Rady týkající se zejména dodržování programů úprav. Pomoc bude Černé Hoře poskytována na základě potřeby, dohodnutých priorit, schopnosti jejího využití a splacení a na základě opatření, která povedou k reformě a restrukturalizaci hospodářství.

Článek 116

Finanční pomoc ve formě grantů bude prováděna prostřednictvím opatření uvedených v příslušném nařízení Rady v rámci víceletého orientačního rámce a na základě ročního akčního programu, které Společenství zřídí po konzultacích s Černou Horou.

Finanční pomoc může zahrnovat všechna odvětví spolupráce, zvláštní pozornost bude věnována především oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti, sbližování právních předpisů, hospodářskému rozvoji a ochraně životního prostředí.

Článek 117

Na žádost Černé Hory a v případě zvláštní potřeby může Společenství v součinnosti s mezinárodními finančními institucemi přezkoumat možnost výjimečně poskytnout makrofinanční pomoc podléhající určitým podmínkám, s ohledem na dostupnost všech finančních zdrojů. Tato pomoc by byla uvolněna po splnění podmínek, které budou stanoveny v souvislosti s programem dohodnutým mezi Černou Horou a MMF.

Článek 118

S cílem umožnit optimální využití dostupných zdrojů zajistí strany, aby se příspěvky Společenství poskytovaly v úzké součinnosti s příspěvky z jiných zdrojů, jako jsou členské státy, ostatní země a mezinárodní finanční instituce.

Za tímto účelem si strany pravidelně vyměňují informace o všech zdrojích pomoci.

HLAVA X
INSTITUCIONÁLNÍ, OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 119

Zřizuje se Rada pro stabilizaci a přidružení, která dohlíží na používání a provádění této dohody. Schází se na příslušné úrovni v pravidelných intervalech a když to vyžadují okolnosti. Přezkoumává veškeré významné otázky v rámci této dohody a jakékoli další dvoustranné nebo mezinárodní otázky společného zájmu.

Článek 120

1. Rada pro stabilizaci a přidružení se skládá z členů Rady Evropské unie a členů Komise Evropských společenství na jedné straně a členů vlády Černé Hory na straně druhé.

2. Rada pro stabilizaci přidružení si stanoví vlastní jednací řád.

3. Členové Rady pro stabilizaci a přidružení se mohou nechat zastupovat v souladu s podmínkami, které budou stanoveny v jejím jednacím řádu.

4. V předsednictví Rady pro stabilizaci a přidružení se střídají zástupce Evropského společenství a zástupce Černé Hory v souladu s ustanoveními, které budou stanoveny v jejím jednacím řádu.

5. Evropská investiční banka se účastní práce Rady pro stabilizaci a přidružení jako pozorovatel v otázkách, které se jí týkají.

Článek 121

Rada pro stabilizaci a přidružení je oprávněna za účelem dosažení cílů této dohody přijímat rozhodnutí v rámci oblasti působnosti této dohody v případech v ní uvedených. Přijatá rozhodnutí budou závazná pro obě strany, které podniknou opatření nezbytná k jejich provedení. Rada pro stabilizaci a přidružení může také vydávat vhodná doporučení. Svá rozhodnutí a doporučení přijímá na základě dohody obou stran.

Článek 122

1. Radě pro stabilizaci a přidružení je při výkonu jejích povinností nápomocen Výbor pro stabilizaci a přidružení, složený ze zástupců Rady Evropské unie a zástupců Komise Evropských společenství na jedné straně a ze zástupců vlády Černé Hory na straně druhé.

2. Rada pro stabilizaci a přidružení ve svém jednacím řádu stanoví povinnosti Výboru pro stabilizaci a přidružení, mezi něž patří příprava zasedání Rady pro stabilizaci a přidružení, a určí, jak bude výbor fungovat

3. Rada pro stabilizaci a přidružení může delegovat kteroukoli ze svých pravomocí na Výbor pro stabilizaci a přidružení. V tomto případě přijímá Výbor pro stabilizaci a přidružení svá rozhodnutí v souladu s podmínkami stanovenými v článku 121.

Článek 123

Výbor pro stabilizaci a přidružení může vytvářet podvýbory . Před uplynutím prvního roku po vstupu této dohody v platnost Výbor pro stabilizaci a přidružení vytvoří podvýbory nezbytné pro odpovídající provádění této dohody.

Bude zřízen podvýbor pro otázky migrace.

Článek 124

Rada pro stabilizaci a přidružení se může rozhodnout zřídit další zvláštní výbory či orgány, které ji mohou být nápomocny při plnění jejich povinností. Rada pro stabilizaci a přidružení ve svém jednacím řádě stanoví složení a povinnosti těchto výborů nebo orgánů a způsob jejich fungování.

Článek 125

Zřizuje se parlamentní výbor pro stabilizaci a přidružení. Tvoří fórum pro členy černohorského parlamentu a Evropského parlamentu, na kterém se budou scházet a vyměňovat si názory. Schází se ve lhůtách, které si sám určí.

Parlamentní výbor pro stabilizaci a přidružení tvoří členové Evropského parlamentu na jedné straně a členové černohorského parlamentu na straně druhé.

Parlamentní výbor pro stabilizaci a přidružení si stanoví vlastní jednací řád.

V předsednictví Rady pro stabilizaci a přidružení se střídají zástupce Evropského parlamentu a zástupce černohorského parlamentu v souladu s ustanoveními, které budou stanoveny v jejím jednacím řádu.

Článek 126

V rámci působnosti této dohody se obě strany zavazují zajistit, aby fyzické a právnické osoby druhé strany neměly ve srovnání s vlastními státními příslušníky znevýhodněný přístup k příslušným soudům a správním orgánům stran, aby mohly hájit svá osobní a vlastnická práva.

Článek 127

Tato dohoda nebrání jednotlivým stranám přijmout opatření:

a) která bude považovat za nezbytná pro prevenci zveřejnění informací, které by bylo v rozporu s jejími základními bezpečnostními zájmy;

b) která se týkají výroby a obchodu se zbraněmi, municí a válečnými materiály nebo výzkumu, vývoje a výroby nezbytné pro obranné účely, pokud taková opatření nepoškodí konkurenční podmínky produktů, které nejsou určeny výhradně pro vojenské účely;

c) která bude považovat za nezbytná pro zajištění vlastní bezpečnosti v případě závažných interních nepokojů ovlivňujících udržování zákonnosti a pořádku v zemi, v případě války nebo závažného mezinárodního napětí představujícího hrozbu války nebo za účelem splnění závazků, které přijala pro účely udržení míru a mezinárodní bezpečnosti.

Článek 128

1. V oblastech, na něž se vztahuje tato dohoda, a aniž jsou dotčena jakákoli zvláštní ustanovení v ní obsažená:

   – nesmí úprava uplatňovaná Černou horou vůči Společenství působit žádné znevýhodnění mezi členskými státy, jejich státními příslušníky nebo jejich společnostmi či podniky,

   – nesmí úprava uplatňovaná Společenstvím vůči Černé Hoře působit žádné znevýhodnění mezi černohorskými státními příslušníky nebo jejich společnostmi či podniky.

2. Odstavcem 1 není dotčeno právo stran uplatňovat odpovídající opatření svých daňových předpisů vůči daňovým poplatníkům, kteří se nenacházejí ve stejné situaci, pokud jde o jejich bydliště.

Článek 129

1. Smluvní strany přijmou všechna obecná nebo zvláštní opatření potřebná pro plnění svých závazků vyplývajících z této dohody. Dohlédnou na to, aby bylo dosaženo cílů stanovených touto dohodou.

2. Strany souhlasí s tím, že na žádost jedné ze stran bezodkladně zahájí vhodnými cestami konzultace za účelem projednání veškerých záležitostí, které se týkají výkladu nebo provádění této dohody či dalších souvisejících hledisek vztahů mezi stranami.

3. Každá strana předloží Radě pro stabilizaci a přidružení jakýkoliv spor týkající se uplatňování nebo výkladu této dohody. V tomto případě se použije článek 130, popřípadě protokol č. 7.

   Rada pro stabilizaci a přidružení může urovnat tento spor formou závazného rozhodnutí.

4. Domnívá-li se některá ze stran, že druhá strana neplní své závazky vyplývající z této dohody, může přijmout vhodná opatření. Před jejich přijetím, kromě zvlášť naléhavých případů, poskytne Radě pro stabilizaci a přidružení veškeré související údaje nezbytné pro náležité posouzení situace s cílem nalézt řešení přijatelné pro obě strany.

   Při výběru opatření je třeba dát přednost těm, která co nejméně naruší fungování této dohody. Tato opatření se neprodleně oznámí Radě pro stabilizaci a přidružení a pokud si to druhá strana vyžádá, budou předmětem konzultací v Radě pro stabilizaci

a přidružení, Výboru pro stabilizaci a přidružení nebo v jiném orgánu zřízením na základě článků 123 nebo 124.

5. Ustanovení odstavců 2, 3 a 4 neovlivňují a nedotýkají se článků 32, 40, 41, 42, 46 a protokolu 3 (definice pojmu původní produkty a metod správní spolupráce).

Článek 130

1. Vznikne-li mezi stranami spor ohledně výkladu nebo provádění této dohody, informuje každá strana druhou stranu a Výbor pro stabilizaci a přidružení o formální žádosti o vyřešení sporu.

   Pokud se strana domnívá, že opatření přijaté druhou stranou či nečinnost druhé strany představují porušení jejích povinností podle této dohody, musí formální žádost o řešení sporu obsahovat odůvodnění tohoto názoru a popřípadě uvést, že strany mohou přijmout opatření, jak je uvedeno v čl. 129 odst. 4.

2. Strany usilují o vyřešení sporu prostřednictvím konzultací v dobré víře v rámci Rady pro stabilizaci a přidružení a jiných orgánů uvedených v odstavci 3 s cílem dosažení vzájemné dohody na společně přijatelném řešení.

3. Strany poskytnou Radě pro stabilizaci a přidružení veškeré podstatné informace požadované za účelem důkladného zhodnocení situace.

   Dokud není spor vyřešen, bude projednáván na každém zasedání Rady pro stabilizaci a přidružení, pokud nebude zahájeno rozhodčí řízení, jak je uvedeno v protokolu 7. Spor se považuje za vyřešený, když Rada pro stabilizaci a přidružení přijala závazné rozhodnutí k vyřešení záležitosti, jak je uvedeno v čl. 129 odst. 3, nebo když prohlásila, že spor již netrvá.

   Konzultace o sporu se mohou konat také na zasedání Výboru pro stabilizaci a přidružení nebo jiného příslušného výboru či orgánu zřízeného na základě článků 123 nebo 124, na kterých se strany dohodnou nebo na žádost jedné ze stran. Konzultace mohou probíhat také písemně.

   Veškeré informace sdělené během konzultací zůstanou důvěrné.

4. Pro záležitosti v rámci použití protokolu 7 mohou strany předložit věc sporu k urovnání prostřednictvím arbitráže v souladu s tímto protokolem, pokud strany nedospěly k vyřešení sporu do dvou měsíců od zahájení řízení pro řešení sporů v souladu s odstavcem 1.

Článek 131

Dokud nebude dosaženo rovnocenných práv pro jednotlivce a hospodářské subjekty na základě této dohody, nejsou touto dohodou dotčena práva, která jim jsou poskytnuta na základě stávajících dohod mezi jedním nebo více členskými státy na jedné straně a Černou Horou na straně druhé.

Článek 132

Protokol 8 stanoví obecné zásady pro účast Černé Hory v programech evropského společenství

Protokoly 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 a 8 a přílohy I až VII tvoří nedílnou součást této dohody.

Článek 133

Tato dohoda se uzavírá na dobu neurčitou.

Každá ze stran může tuto dohodu vypovědět oznámením druhé straně. Platnost této dohody skončí šest měsíců po datu tohoto oznámení.

Každá ze stran může tuto dohodu s okamžitým účinkem vypovědět v případě, kdy druhá strana nedodržuje jeden ze základních prvků této dohody.

Článek 134

Pro účely této dohody se pojmem „strany“ rozumí Společenství nebo jeho členské státy nebo Společenství a jeho členské státy v souladu s jejich příslušnými pravomocemi na jedné straně a Černá Hora na straně druhé.

Článek 135

Tato dohoda se vztahuje na území, na něž se vztahují smlouvy o založení Evropského společenství a Evropského společenství pro atomovou energii, a to za podmínek stanovených v těchto smlouvách, na jedné straně a na území Černé Hory na straně druhé.

Článek 136

Depozitářem dohody je generální tajemník Rady Evropské unie.

Článek 137

Tato dohoda je vyhotovena ve dvou prvopisech ve všech úředních jazycích smluvních stran, přičemž všechna znění jsou stejně závazná.

Článek 138

Obě strany schválí tuto dohodu v souladu s vlastními postupy.

Tato dohoda vstupuje v platnost prvním dnem druhého měsíce po dni, kdy si strany navzájem oznámí ukončení postupů odstavce 1.

Článek 139
Prozatímní dohoda

V případě, že před dokončením postupů nezbytných pro vstup této dohody v platnost ustanovení některých částí této dohody, zejména částí týkajících se volného pohybu zboží a

příslušná ustanovení o dopravě, nabudou účinnosti na základě prozatímní dohody mezi Společenstvím a Černou Horou, se smluvní strany dohodly, že za takových okolností se pro účely hlavy IV článků 73, 74 a 75 této dohody, protokolů 1, 2, 3, 5, 6 a 7 této dohody a příslušných ustanovení protokolu 4 této dohody slovy „datum vstupu této dohody v platnost“ rozumí datum vstupu v platnost prozatímní dohody, pokud jde o povinnosti obsažené ve výše uvedených ustanoveních.